

ÍNDICE

1

SOCIEDADE

ECONOMIA

9

13

CIENCIAS

DEPORTES

25

27

ENTREVISTAS

DEBUXOS

31

41

CATEDRAL LUGO

INSTRUMENTOS

42

44

PÁRATE A PENSAR

CINÉMATHÈQUE

46

49

VIAXE Á NEVE

LETRAS GALEGAS

51

52

RECEITAS

PASATEMPOS

55

NESTE COLEXIO...HAI CANTEIRA!

Alumnos de primaria

Alumnos de secundaria

No noso colexio hai moita xente afeccionada ao fútbol. Este deporte é moi popular entre nós, e para comprobalo non tedes máis que botar unha ollada nun recreo, onde se xogan verdadeiros torneos.

Temos compañeiros que xogan en diferentes equipos (Láncara, A Comercial e Lugo), incluso desprazándose a bastante distancia para os entrenamentos, polo que adican a maior parte do seu tempo libre a practicar este deporte.

Estes deportistas xogan en diferentes categorías (segundo a súa idade): prebenxamíns, benxamíns, alevíns, infantís, cadetes,...aínda que nalgúns ocasións algúns dos rapaces que teñen unha aptitude extraordinaria para este deporte, poden xogar (para cubrir algunha ausencia) na categoría inmediatamente superior.

Non cabe dúbida da capacidade e esforzo por este deporte que se respira entre os nosos rapaces do colexio. Tamén da súa ilusión...levando cada un, a camiseta da súa cor. Coa súas...caras reflíctese todo!

ADICCIÓN Ó MÓBIL

A adicción é unha enfermidade primaria, crónica, con factores xenéticos, psicosociais e ambientais que influencian o seu desenvolvemento e manifestacións. A enfermidade é frecuente, progresiva e fatal. Caracterízase polos episodios continuos ou periódicos de: descontrol sobre o emprego, emprego a pesar das consecuencias adversas, e distorsións do pensamento, máis notablemente negación.

Segundo un estudo crece a adicción ao móbil, sobre todo entre mozos, aos que o seu uso lles xenera ansiedade e angustia.

¿É vostede adicto?

1. A factura é o primeiro aviso. Supera vostede 30 euros mensuais?
2. Cambio de actitude. Só sabe falar a través do teléfono e non se relaciona igual cara á cara?
3. Non separarse do móbil. O móbil acompañao sempre?
4. Se usa ó móbil para comunicarse coa familia e amigos, por que está pendente del cando o ten ó ao seu carón?
5. Modificacións no hábito do sono: Está falando ou mandando SMS ata altas horas da madrugada?
6. Séntese nervoso ou angustiado cando non ten ó móbil perto?

Velaquí un claro exemplo dunha persoa que xa padeceu esta enfermidade debido ao uso inadecuado do teléfono móbil...

Iván é un rapaz de dezanove anos, fillo duns pais de clase media, e que ten teléfono móbil. Pola mañá vai á facultade da universidade onde reside.

Polas tardes asiste a un centro de rehabilitación para desengancharse da adicción ao móbil. No verán de 2003 chegou o primeiro disgusto, en 25 días gastou máis de 600 euros en chamadas e SMS. Iván, que tiña o teléfono de prepago gañou unha boa bronca e perdeu o móbil. Porén aos poucos días pediulle unha oportunidade a seus pais, eles confiaron no seu fillo e devolvéronlle o terminal. Nunha semana xa gastara de novo cincuenta euros, do que resultaron novas discusións e retirada do móbil. Pero Iván volveu convencer aos pais, e de alí a cinco días xa tiña cen chamadas e consultas en Internet. Daquela quitáronllo definitivamente. Posteriormente foi ingresado nun centro do que anos despois saíu repostado.

E agora preguntémonos: Este problema rematará ou seguirá influíndo na sociedade? Frearase o problema dalgún xeito? Talvez aprenderemos a vivir con esta enfermidade?...

“A factura é o primeiro aviso. Supera vostede 30 euros mensuais?”.

PUBLICIDADE ENGANOSA

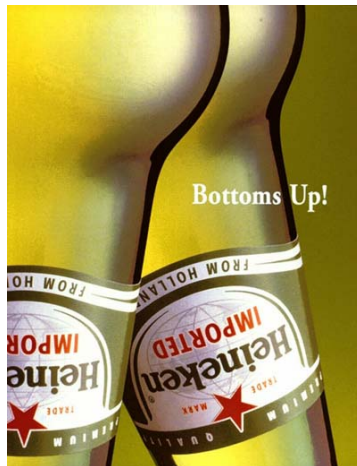
QUE HAI DETRÁS DE...?

- Adelgace sen comer.
- Descubra o tratamento máis eficaz contra o cancro.
- A sida ten cura.
- Vitaminas de aleta de tiburón contra a artrite.
- ...Son frases escoitadas no noso país dende hai tempo... Milagrosas solucións? Que hai de certo nesas promesas?

Publicidade: Toda comunicación realizada pola persoa, nunha actividade comercial, industrial, profesional... con fin de obter bens de forma directa ou indirecta.

TIPOS DE PUBLICIDADE

Publicidade enganosa. Pode inducir a erro aos destinatarios e afectar economicamente ou ser capaz de prexudicar ao competidor.

Ó éxito das fraudes

Os consumidores malgastan en tratamentos que se poñen á venda e os resultados son novos problemas:

- Serios problemas de saúde.
- Tempo desperdiciado que se puido dedicar a un tratamento adecuado.
- Agravación do mal orixinando outro padecemento.

Falsas promesas

- Produto con efectiva e rápida cura.
- O vendedor fai uso de palabras para designar o produto:
- Descubrimiento científico.
- Cura milagrosa.
- Produto exclusivo.
- Remedio antigo.
- Ingredientes secretos.

-Publicidade ilícita. Atenta contra a dignidade da persoa (infancia, xuventude, muller...) ou vulnera valores e dereitos constitucionais.

-Publicidade enganosa. Pode inducir a erro aos destinatarios e afectar economicamente ou ser capaz de prexudicar ao competidor.

-Publicidade desleal. Confusión, coas empresas como actividades, produtos, marcas...

-Publicidade comparativa. Cando non se apoie en características esenciais dos produtos e servizos.

-Publicidade subliminal. Mediante técnicas de produción sobre o destinatario sen ser percibidas.

A cantidade de cartos que move a publicidade no noso país:

O ano pasado a inversión foi de 6.600.000 millóns de euros, pero a tendencia é a aumentar cada ano.

Peche este escrito o exemplo Wanadoo, empresa sancionada por publicidade enganosa e condenada a pagar unha multa de 7.700 euros por presentar unha campaña non suficientemente especificada.

Punto de axuda

Se vostede se considera vítima dalgunha empresa por publicidade enganosa pode acudir á asociación de defensa ao consumidor.

NON SE DEIXE ENGANAR!

O CARNÉ POR PUNTOS

Os condutores que leven menos de tres anos en posesión do permiso de condución só disporán de 8 *puntos*, mentres que os demais condutores terán unha cuota de 12 *puntos*. Unha vez sancionado, os puntos ponderanse recuperar mediante cursos de formación

ou se non se comete ningunha infracción nun período de tres anos. Por suposto, a retirada de puntos tamén vai acompañada de sancións económicas e xurídicas, dependendo da gravidade da falta.

“Os condutores que leven menos de tres anos so disporan de 8 puntos”.

PERDA DE PUNTOS

PERDA DE 2 PUNTOS:

- 1.-Conducir sen o cinto de seguridade.
- 2.-Circular cun menor sen cadeira.
- 3.-Conducir sen casco ou con casco non homologado.
- 4.-Realizar cambios de dirección prohibidos.

PERDA DE 3 PUNTOS:

- 1.-Non respetar a distancia de seguridade.
- 2.-Realizar paradas e estacionamento perigosos.
- 3.-Conducir falando polo móbil.

PERDA DE 4 PUNTOS:

- 1.-Conducir ebrio.
- 2.-Adiantamentos perigosos.
- 3.-Poñer en perigo aos ciclistas.

PERDA DE 6 PUNTOS:

- 1.-Conducir baixo os efectos das drogas e estimulantes.
- 2.-Circular en sentido contrario.

PERDA DE 8 PUNTOS:

- 1.-Darse á fuga en caso de accidente con feridos.
- 2.-Provocar un accidente por ir ebrio.

Como recuperar os puntos

Pódense recuperar os puntos de forma parcial realizando un curso de sensibilización e reeducación de doce horas. Haberá cursos de recuperación específicos para aqueles que queiran recuperar o carné de conducir. Estes cursos son especiais, máis amplos e extensos, só se poden recuperar un máximo de 8 puntos e débese superar un exame

teórico na Xefatura Provincial. Hai cursos de formación adicional para aquelas persoas ás que se lles retire o carné e realicen un curso pero non aproben o exame correspondente. Hai tres convocatorias para aprobar; se se consomen, cómpre realizar de novo o curso de recuperación.

Fortes multas

Hai unha parte da reforma legal que axiña entrou en vigor, concretamente o 9 de agosto de 2004, vinte días despois da súa publicación no BOE. Falamos dos cambios que de modo colateral se introduciron na Lei de Seguridade Vial, onde destaca xa que o importe dalgunhas sancións aumentaron moi consideradamente.

poden acadar os 1500€, polo que os condutores deben concienciarse de que levar a cabo unha boa circulación do seu vehículo pode salvar moitas vidas e aforrar moito diñeiro. Hai que ter en conta que determinadas infraccións terán tamén a súa responsabilidade penal, isto é, hai que distinguir entre a retirada do permiso ou a posible suspensión del.

Hoxe en día estas sancións

Axudas e críticas

"Haberá cursos de recuperación específicos para recuperar o carné de conducir".

Este novo sistema de puntos non pasa desapercibido. En xeral os clubs móstranse a favor desta iniciativa, mentres que os profesionais son reacios e demandan un carné específico para este tipo de traballadores.

factores fundamentais, como o automóvil e as infraestruturas. A mellora dos puntos negros nas estradas e a corrección das deficiencias na sinalización son algúns dos temas que aínda quedan pendentes.

Iso si, advírtese que este carné non debe supoñer un traspaso de toda a responsabilidade aos condutores, xa que na loita contra a siniestralidade nas estradas interveñen outros

A efectos de perda dos puntos solicitaban que só se computen sancións que sexan definitivas e firmes na vía administrativa.

Rebeca Capón Macía

Mª Isabel Novo González

Alba Fernández López

BANDAS DAS RÚAS

Estas bandas están formadas por mozos de entre 13 e 20 anos, que na súa maioría son inmigrantes latinos que chegaron a España acompañando a seus pais. Trátase de diferentes bandas cun obxectivo común: facer respecta-la raza latina, algo que nun principio debería mantelos unidos.

A entrada nunha banda vén da man dun proceso activo por parte dunha persoa de maior idade por dúas motivacións principais:

1. Búsqueda de relacións sociais, xa sexa con outros rapaces, ou para estar cerca dalgún familiar.

2. A búsqueda de seguridade, respecto e protección que a banda lle propón.

Non obstante, certos rapaces din que se senten forzados para entrar nunha banda. Tamén realizan captación de menores para inicialos na disciplina do grupo.

Algunhas bandas teñen organizacións paralelas formadas exclusivamente por mulleres. Algúns estudos indican que as mulleres tenden a abandonar antes cós homes. As cuadrillas xuvenís femininas adoitan ser tan agresivas como as masculinas. A dinámica da banda acábaas levando a delinquir.

A figura do líder pode esconderse. É posible non encontrar un único líder, se non toda unha serie de elos intermedios que desempeñan funcións de liderazgo sobre os seus subordinados.

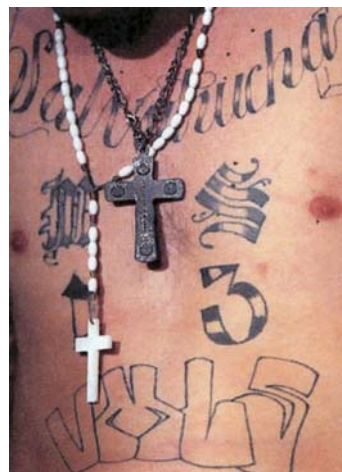
A gran maioría das bandas prometen que van protexer e apoiar sempre, porén, ante determinadas situacións, o grupo deixa de lado a unha persoa ou da “luz verde” para que sexa castigado. Aparte, o apoio ilimitado que aseguran ofrecer baséase nunha obediencia cega e incondicional ao grupo. O mozo cre que a banda lle ha dar seguridade e os demais o

respetarán, pero co paso do tempo os problemas cos demais poden aumentar.

As bandas tenden a instalar entre os seus membros a idea de que o compromiso é de por vida e para todo o grupo. Paralelamente, o membro terá ocasión de comprobar o acoso que levan a exercer a diferentes niveis para aqueles que intentan abandonar, o que termina levando ao medo e ao silencio.

As dúas bandas predominantes son os Ñetas e os Latin Kings, dúas bandas enfrontadas. Inimigos a morte, ambos os grupos nunca saen á rúa sen levar o que eles denominan: “el acero de la vida, los cuchillos”. Estas e outras armas brancas que nun momento dado poden salvarlles a vida ou servirles como arma de destrución contra a vida doutro, xa que os seus enfrontamentos entre bandas e contra persoas anónimas son un clásico das fins de semana urbanas. Controlan o territorio a golpe de puñetazo ou pinchazo. Gañan o respecto pegando algunha paliza. Teñen tomados os parques e canchas deportivas, son os seus cuarteis xenerais. Consomen alcol e drogas, visten roupa ancha e parecen ter un código ético moi rixido (se non se actúa coa palabra, actúase co pao).

As autoridades de California comezaron a utilizar Sistemas de Posicionamento Global (GPS) para seguir os movementos dos condenados que quedaran en liberdade condicional. De levaren unha pulseira no nocello con estes sistemas as autoridades terán información constantemente actualizada sobre a súa ubicación. O dispositivo tamén inclúe unha alarma que se dispara se o seu portador intenta desfacerse dela.

“As dúas bandas predominantes son os Ñetas e os Latin Kings”.

A INMIGRACIÓN

A inmigración consiste no desprazamento de alguén a un país estranxeiro para establecerse nel. A procura de traballo é un motivo para inmigrar.

“A procura de traballo é un motivo salientable para inmigrar”.

Os inmigrantes adoitan vir na procura de traballo e unha vida mellor. En España, non sendo os iberoamericanos, a maioría son subsaharianos e marroquís. Chegan ás costas españolas en pateras, son máis ben adolescentes e tamén algunha muller con nenos menores de dez anos.

Inmigrantes galegos. Porto da Coruña 1956.

Citaremos agora algunhas das moitas noticias que día tras día nos chegan sobre esto:

Data 15 de outubro do 2003

As costas españolas sofren a segunda onda máis masiva de inmigrantes. Polo menos 550 persoas son detidas tras chegar en patera ás costas de Tarifa, Motril e Forteventura. Só o 18 de agosto do 2001, foron detidas máis persoas, un total de 567 inmigrantes.

Data 24 de agosto do 2003

Localizados un total de 248 inmigrantes cando trataban de alcanzar as costas de Cádiz en distintas embarcacións.

Data 18 de agosto do 2001

561 subsaharianos son detidos no estreito de Xibraltar e na isla canaria de Forteventura, no que foi a maior oleada de indocumentados chegados a España nun só día.

Que se pode facer?

- Para resolver este grave problema é imprescindible un desenvolvemento rural racional:
 - a) A mellora a curto prazo dos barrios de chabolas.
 - b) Que a poboación teña unha clara conciencia colectiva da necesidade dun proxecto de axuda e que participe na súa realización.
 - c) Que sempre que sexa preciso se lles facilite ós habitantes asistencia técnica.

O paro chama á túa porta, hipotecada?

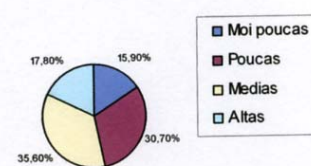
Aínda que a taxa de actividade dos xoves españois é similar á media europea, o paro xuvenil é moito máis elevado en España. O emprego dos máis novos é en actividades de moi baixa cualificación. A maior parte dos que están empregados teñen contratos temporais e de moi curta duración.

Entre 2003 e 2005 o problema da vivenda pasou de preocupar ao 22% dos xoves a que o 71% o considere o principal problema. A relación entre o nivel de formación e facilidade para encontrar un emprego non é igual entre homes e mulleres menores de trinta anos. As xoves en paro teñen máis estudos cós rapaces da súa xeración. O 18% das rapazas desempregadas que teñen escasas posibilidades de lograr traballo é do 46,5%. Os parados navarros, madrileños, cántabros, asturianos e os vascos son os que mellor o teñen para saír do desemprego. Cerca de dous millóns de desempregados rexistrados no INEM teñen poucas ou moi poucas probabilidades de encontrar un emprego. Cataluña e Madrid acaparan un terzo das conversións de contratos temporais a indefinidos. Este forte crecemento débese á inclusión na reforma laboral dun plano extraordinario de bonificacións á conversión, segundo o cal as empresas que transformen empregos temporais a indefinidos recibirán axudas económicas.

Os mozos do noso país son dos cidadáns europeos que máis tardan en abandonar o niño paterno.

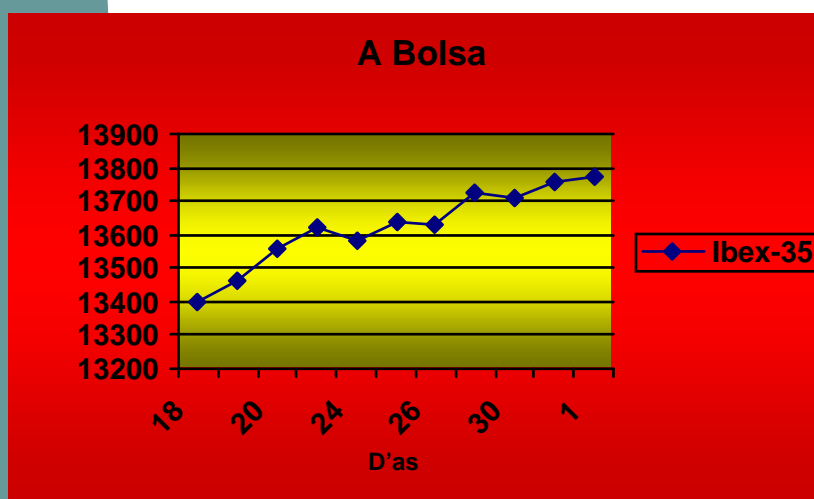
O 51% entre 18 e 35 anos continúa vivindo na casa familiar, a pesar de que 8 de cada 10 declara que preferiría facelo de forma independente. Son xoves moi preparados pero os seus empregos son inestables e con soldos incapaces de asumir unha cuota hipotecaria. A compra da primeira vivenda supón para os xoves españois un esforzo financeiro equivalente a un soldo íntegro de 9 anos e 3 meses. Cun salario medio de 15.562 € na franxa de idade entre 18 e 34 anos e un prezo medio da vivenda de 1.510 € por metro cadrado. O esforzo que deben realizar as mulleres supera o dos homes nun 7%. A posibilidade de adquirir a primeira vivenda sitúase como media na idade de 32 anos, só o 2% dos xoves de entre 18 e 34 anos da poboación española total se decide a comprar unha casa fronte ao 42% dos da franxa de entre 25 e 29 anos ou ao 59% de entre 30 e 34 anos. Prevese un ritmo menor de crecemento da demanda nacional de vivenda e espérase un incremento do prezo do 8,6%. O préstamo hipotecario para adquirir unha vivenda en España aproxímase ao 80% do valor de taxación, e o prazo medio de amortización é de 25 anos.

PROBABILIDADES DE ENCONTRAR EMPREGO OS DESEMPREGADOS

A BOLSA

Entendemos por bolsa aquela empresa de servizos financeiros que xestiona un mercado de valores onde se realizan negociacións de compra-venta de accións de sociedades anónimas, bonos públicos e privados, certificados, títulos de participación e unha inmensa variedade de instrumentos de inversión. En España, a referencia bursátil que seguimos é o Ibex-35, formado polas 35 mais grandes empresas españolas que cotizan en bolsa. O Ibex-35 serve como referencia do mercado estatal español.

“O Ibex-35 serve como referencia do mercado estatal español”.

Nel reflíctense todas as cousas que para ben ou para mal inflúen na subida ou baixada do prezo das accións das empresas que cotizan en bolsa. Algunhas cousas como a nacionalización dos combustibles en Bolivia influíron de maneira considerable nas empresas petroleiras españolas, ademais outras cousas como os atentados do 11-S fixeron caer as accións de Iberia e de tódalas compañías aéreas do mundo.

Esta grave baixada débese a que os pasaxeiros evitaban viaxar en avión polo medo da repetición dos atentados

A enorme inflación que esta pasando o noso

país tamén se fai notar na bolsa xa que algunhas como a xigante Acciona subiron nos últimos 8 anos un 3000%. O Ibex-35 aínda que parece mentira sigue subindo e case tódolos días marca un máximo histórico. A compra de accións no Ibex-35 pódese realizar a través dunha entidade bancaria. Os prezos son moi distintos variando segundo o que suba ou baixe a empresa. Ademais non son fixos xa que os prezos varían dependendo do porcentaxe que suba ou baixe a empresa.

Aínda que parece pouco rentable comprar accións moi caras iso significa que a empresa ten unha reputación de grandes subidas, en cambio si as accións son moi baratas a reputación non é tan brillante.

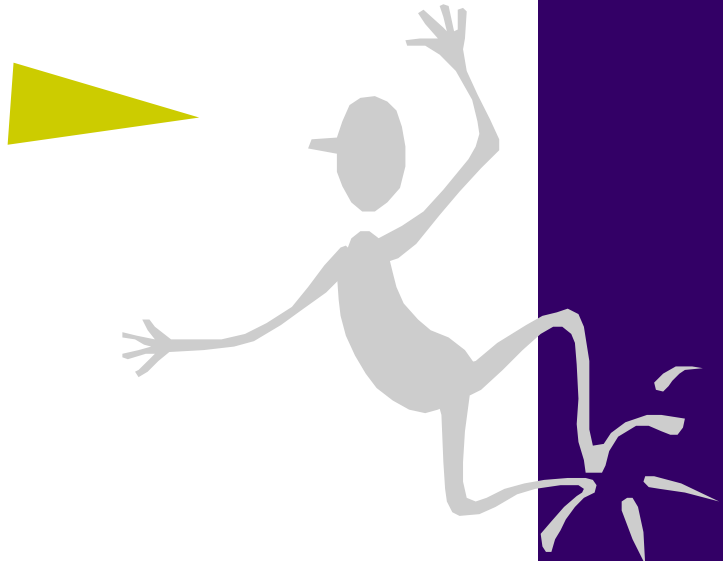

Na bolsa o sector empresarial máis importante é a construción e as infraestruturas.

Realizamos un seguimento da evolución do Ibex-35 e nel podese apreciar as subidas e baixadas do prezo das accións durante este seguimento, que se levou a cabo entre os días dezoito de outubro e un de novembro. A orde dos días non é regular xa que durante a semana o Ibex-35 está aberto, pero non ocorre o mesmo durante o fin de semana. A pesar disto os días santos abre como un día calquera semanal.

O Balance dos últimos anos é moi bo. Isto é unha das consecuencias da enorme inflación do noso país. Nos últimos anos o PIB/hab. De España acercouse considerablemente a o de outras potencias económicas mundiais como Francia, Alemaña ou Italia. A consecuencia deste momento económico tan próspero é que España xa sea unha das grandes potencias económicas mundiais, un espazo económico moi rico. Proba disto é que cada día chegan a España unha gran cantidade de inmigrantes que esperan que o próspero momento económico que vivimos lles afecte tamen a eles.

URBANISMO EN ESPAÑA

*“A riqueza é como a auga salgada, canto máis se bebe, máis sede da”
Shopenhauer.*

O urbanismo en España é un dos problemas que evidentemente preocupan a sociedade e tamén un dos máis importantes da economía española.

O gran peso das constructoras na economía española provocan que estas, xunto cos incendios e a agricultura sexan os grandes modificadores do terreo.

A causa disto España ocupa un dos tres primeiros postos da UE en porcentaxe de solo artificial. Unha boa mostra do rentables que chegan a ser as constructoras devorando o solo é o impacto que vai a producir unha urbanización para 50000 persoas que un conocido empresario madrileño planea construír en Madrid. Gracias a este maltratamento do solo os grandes empresarios da construción chegan a ser multimillonarios e incluso algúns dos homes máis ricos dos seus repectivos países.

Por outra parte é normal que as empresas constrúan desenfrenadamente xa que non se considera a vivenda un obxecto de uso senon unha inversión (un alto

porcentaje das vivendas españolas estan desocupadas). Máis do 30% da primeira liña de praia de España esta urbanizada, o que se considera un grave impacto medioambiental.

Debido a esta gran demanda, o prezo da vivenda en España é elevadísimo (en Alemania o aluguer é moito menor a pesar de ser un país cun PIB/habitante maior que o noso) e cunhas expectativas de cambio moi pouco alentadoras.

Nos próximos anos esperase unha gran demanda europea de vivenda en España, sobretudo nas grandes cidades españolas e no litoral.

Algunhas comunidades españolas xa aprobaron estratexias para frear o urbanismo pero tamén outro movemento destacado son as manifestacións organizadas por xóvenes que non son capaces de adquirir unha vivenda debido ó seu desproporcionado prezo e que nalgúns casos vense obrigados a invertir en pisos demasiado pequenos.

En España aínda conservamos un espazo natural privilexiado que debemos conservar.

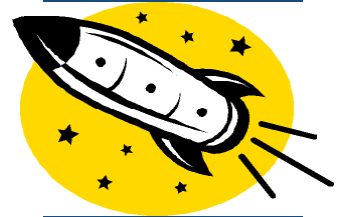
Iago Jacob Rodriguez
Alejandro López

CIENCIAS

CURIOSIDADES CIENTIFICAS

A ciencia está inzada de feitos curiosos, ameos e interesantes, aquí tedes unha boa selección de datos. E é que a ciencia non ten por que ser aburrida...

- Normalmente redondéase a velocidade da luz entorno aos 300 000 km/segundo.
- A luz tarda 8 minutos e 17 segundos en viaxar desde o Sol ata a superficie terrestre.
- A Terra rota a unha velocidade de 1 609 km/h, pero desprázase a través do espazo á increíble velocidade de 107 826 km/h.
- Cada ano máis de un millón de terremotos golpean a Terra.
- Cando o volcán de Krakatoa fixo erupción en 1883, a forza que desatou foi tan colosal que puido oírse en Australia, a máis de 4 800 km de distancia.
- En outubro de 1999, un iceberg del tamaño de Londres desprendeuse da barreira de xeo Antártica.
- Se poideses conducir en liña recta cara ao espazo, chegarías en pouco máis de unha hora.
- Os astronautas non pueden eructar porque a ingravidez non permite a separación de líquido e gas nos seus estómagos.
- Unha millonésima da millonésima da millonésima da millonésima da millonésima de segundo despois do Big Bang, o universo tiña o tamaño dun ervello.
- A árbore máis grande de todos os tempos era un eucalipto australiano. En 1872 rexistrou unha altura de 132 m.
- Dentro de 5 mil millóns de anos o Sol quedará sen combustible e converterase nunha Xigante Vermella.
- Sen a súa capa de mucosidade, o estómago dixeriríase a el mesmo.
- No corpo humano hai 96 560 Km. de vasos sanguíneos.
- A Chamada da balea xibosa produce un sonido máis alto có do Concorde e pode ser escoitado a 926 Km. de distancia.
- Unha cuarta parte das especies vexetais do planeta estarán en perigo de extinción no ano 2010.
- Cada persoa perde máis de 18kg de pel durante a súa vida.
- Transmítense máis xermes dando a man que bicando.
- O glaciar máis longo do Antártico, o glaciar Almbert, ten 400 km de longo e 64 de ancho.
- Nalgún lugar do pestanexar dunha canle de televisión mal sintonizada encóntrase a radiación de fondo desprendida polo Big Bang.
- A xestación do elefante africano dura 22 meses.
- O bandicut de nariz curto ten un periodo de xestación de tan só 12 días.
- No século XIV a peste negra acabou coa vida de 75 millóns de persoas. As pulgas da rata negra eran as portadoras da enfermidade.
- O 90% das mortes por furacáns prodúcense por afogamento.
- Se cada estrela da Vía Láctea tivese o tamaño dun gran de sal, entre todas poderían encher unha piscina olímpica.
- O noso programa de radio máis antigo, de 1930, xa viaxou a través de 100000 estrelas.

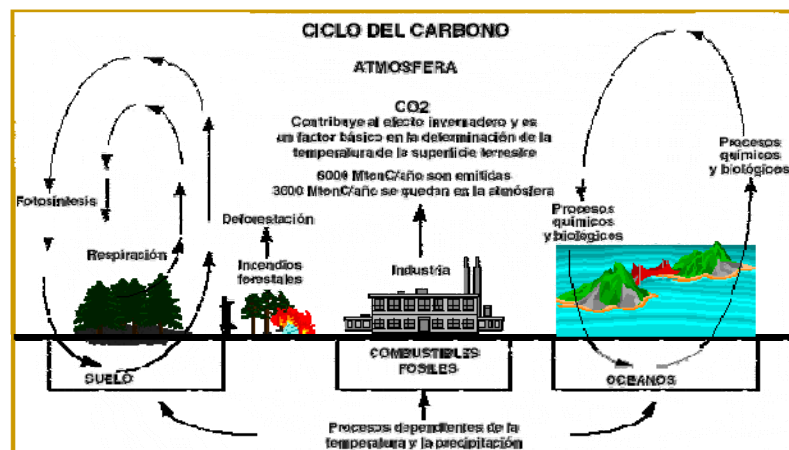

“Vemos a luz do atardecer laranxa e violeta, porque chega demasiado cansa de loitar contra o espazo e o tempo”.
A. Einstein

QUENTAMENTO GLOBAL E EFECTO INVERNADOIRO

Dentro dun invernadoiro a temperatura é máis alta que no exterior porque entra máis enerxía da que sae, pola estrutura do habitáculo, sen necesidade de empreguemos calefacción para quentalo. A temperatura media na Terra é duns 15°C e se a atmósfera non existise sería duns -18°C. Chámaselle efecto invernadoiro por similitude, porque en realidade a acción física pola que se produce é totalmente distinta á que acontece nun invernadoiro de plantas. O efecto invernadoiro fai que a temperatura media da superficie da terra sexa 33°C .En meteoroloxía, defínese efecto invernadoiro como o proceso natural que se produce na primeira capa da atmosfera (troposfera superior) responsable de que a enerxía irradiada dende o chán só sexa liberada parcialmente ao espacio. Na atmosfera están os gases de invernadoiro principalmente o dióxido de carboboño, o metano e o vapor de augaque teñen a propiedade de deixar pasar os raios do Sol cara á Terra, e limitar a saída cara o espacio dos emitidos por refraccion dende o chán..O non marchar a enexía calorificaa da Terra fai que se produza un cambio climático,producindo un aumento das temperaturas excesivo ,causando impactos como o desxeo dos polos.

“Case todo o que realice será insignificante, pero é moi importante que o faga”.

AS CONSECUCENCIAS DO QUENTAMENTO GLOBAL: A FUSIÓN DOS XELOS E O ASCENSO DO NIVEL DO MAR

Unha das consecuencias máis importantes do aumento das temperaturas globais é a fusión dos xelos dos casquetes polares e glaciares e o ascenso do nivel do mar. Hoxe en día, as investigacións científicas din que dentro de cen anos o nivel do mar aumentara de 1 a 2 metros de altura.As principais zonas de fusión dos xelos serán:os casquetes polares do norte e sur do planeta(como en 1999 que se desprendeun iceberg do tamaño de Londres da barreira de xeo da Antartida),os glaciares das altas montañas ,como o do Everest, que poden

chegar a perder na súa totalidade todo o xeo e neve, os campos de xeo de América do norte e sur, os de Asia A fusión dos xelos irá engrosando os caudais dos ríos, ou desaguará directamente ó mar causando un ascenso do seu nivel. o que é particularmente grave si se considera que máis da metade da poboación do mundo vive nas costas;Isto afectara a países tan poboados como India ou os da península indochina onde os habitantes viven en terras baixas ,que serían inundadas.

ZONAS AFECTADAS POLO DESXEO

O aumento do nivel do mar castigará especialmente aos habitantes das costas das Illas pequenas, dos deltas (como o Ebro en España), que terá que asumir os efectos sociais e económicos como a perda das pesca danos en praias e infraestructuras costeiras, pero sen embargo o sector máis afectado será o turismo xa que pequenas Illas paradisíacas como son as Pequenas Antillas Hawai e Kiribati pode chegar a desaparecer no futuro. Tamen hai que destacar as numerosas plataformas petrolíferas construídas nos grandes acoéanos que dentro duns anos poden chegar a quedar sumerxidas nas grandes masas de auga o que causará grandes problemas económicos aos países e empresas que viven da explotación do petróleo.

En España as zonas máis afectadas serán as costas como a galega, valenciana, asturiana, vasca e a murciana, debido a baixa altitude do terreo. As illas de Canarias e Baleares tamen se verán afectadas sobre todo as pequenas illas

como Eivisa, El Hierro, Formentera ..., xa que a poboación vive moi preto do mar. Estímase que nestas zonas algunhas casas constrúanse aproximadamente a vinte metros do mar, e dentro de cento cincuenta anos esperase que o mar ascenda sete metros, o que causará inundacións coincidindo coas mareas vivas e de fondo.

En Galicia as zonas máis afectadas serán as rías, como a de Muros e Noia, na que se sembroca o Río Tambre. As pequenas illas costeiras como Arousa, Cies, Ons e Onceta, espérase que dentro de cen ou cento cincuenta anos desaparezan.

O aumento do nivel do mar causará que moita da poboación do mundo emigre cara as zonas interiores dos países, sobre todo a aqueles países situados entre os trópicos e os paralelos 40, causando ao aumento de poboación de cidades como Madrid, Berlín,...

AS CONSECUENCIAS DO QUMENTAMENTO GLOBAL: O CICLO HIDROLÓXICO, SEQUÍAS E INUNDACIÓNS

O qumentamento global causará alteracións no ciclo hidrolóxico. De acordo con sofisticados modelos matemáticos feitos para predicir o comportamento dos elementos do clima no mundo, a distribución das precipitacións variará nun grande número de zonas. Algunhas delas,

faranse máis áridas e outras recibirán maior cantidade de chuva; asimesmo, as precipitacións en forma de neve cambiarán a pluviais. Tamén hai que destacar que as inundacións nos continentes, cada vez serán mais numerosas e destructivas.

"Na natureza non hai premios nin castigos: só consecuencias"
(Proverbio chinés).

CONCLUSIÓN

O mundo vai sendo cada vez máis consciente da fragilidade do planeta. O que está claro é que hai que baixar as emisións dos gases de efecto invernadoiro se non queremos que o noso planeta sexa un gran océano con algunha que outra pequerrecha illa. A historia das negociacións para mitigar o cambio climático iníciase en 1995. Berlín, Xenebra, Río de Xaneiro, Kioto, e Tokio foron fitos importantes onde se discutiron as posibilidades de reducir as emisións e organizar un mundo sen contaminación. O protocolo de Kioto foi o máis completo e o que demandou maiores sacrificios; sen embargo, os seus resultados non foron todo o esperado (xa que países moi industrializados e con grandes emisións de gases de efecto invernadoiro como os EEUU non o ratificaron) e posteriormente continuáronse as discusións para atopar novas solucións ó problema.

OS INCENDIOS

Un incendio é unha combustión (a altas temperaturas) de materiais inflamables de carácter destrutivo e inesperado, de maneira violenta, rápida e incontrolable que arrasa a vexetación, construcións,...

Podemos clasificar os incendios en:

-Provocados: orixinados de xeito voluntario e intencionado. Estímase que en Galicia o 90% dos incendios son intencionados.

-Non provocados: orixinados de maneira fortuita (efecto lupa de vidrios, queimas incontroladas, cigarrillos mal apagados, ...)

Incendios Galicia 15 agosto 2006

"Convertide unha árbore en leña e poderá arder para vós, pero xa non producirá nin flores nin froitos"
R. Tagore

Efectos dos incendios

-Erosión do solo que o deixa improductivo. Este efecto erosivo vese agravado polo potencial erosivo da chuvia

-Contaminación dos recursos hídricos (ríos, rías, mar, auga subterránea, lagos) onde van a parar as cinzas

-Disminución da biodiversidade xa que desaparecen especies
-Contaminación atmosférica. Nos incendios emitense gases de efecto invernadoiro procedente da combustión.

Os incendios que afectaron a Galicia nos últimos anos arrasaron unhas 205.000 hectáreas de solo, deteriorando gravemente o medio ambiente galego (asolando bosques autóctonos, carballeiras, soutos, terras de cultivo, animais, etc)

Só cando a derradeira árbore estea morta, o derradeiro río envelenado e o derradeiro peixe atrapado, daraste conta de que os cartos non se comen.

Este verán arderon en Galicia 77.000 hectáreas: 38.500 en Pontevedra, 28.000 en A Coruña, 8.500 en Ourense e 2.000 en Lugo. O solo podería recuperarse en catro ou cinco anos se non hai erosión. Se hai erosión o solo que se perdu podería tardar centos ou miles de anos en regenerarse. O que máis está en risco con os ecosistemas acuáticos xa que a erosión arrastrou o solo e cinzas cara as rías.

O Código Penal Español castiga con cinco anos de cárcere a quenes provoquen lumes en bosques, masas forestais, pero a condena pódese elevar a vinte anos se o incendio pon en perigo vidas humanas. A Eurocámara propón sancionar con máis dureza aos incendiarios. A delegación de eurodiputados visitará as zonas da UE máis afectadas polo lume.

Os incendios en Galicia fotografados polo satélite Envisat

Este verán poidemos ler noticias como estas:

“ O azor e o gavián serán as aves máis afectadas polo incendio que afectou á lagoa de Caque. O concello pentenente a Castro de Rei resultou danado polo incendio, segundo manifestaron varios ornitólogos, os máis afectados son as aves e a vegetación”

“Un incendio destrizou unha

extensión de monte raso e arboleda, fundamentalmente eucalipto e piñeiro nas aforas de Meira. Pechouse unha estrada, e os helicópteros e bombeiros traballaron todo o día para apagalo. O incendio arrasou cinco hectáreas de terreo e ao perecer non foi intencionado”

Pablo Rivera López
Iago Fernández

ALERTA MEDIOAMBIENTAL

Elaboramos unha enquisa con 40 preguntas que considerábase apropiadas sobre diversos temas de actualidade medioambiental. A enquisa foi realizada a alumnos de E.S.O. do noso centro educativo entre os días 9 e 23 de marzo de 2007.

Desta enquisa podemos sacar as seguintes conclusións:

CAMBIA O CLIMA

Está claro que hai un cambio notable no clima, pero hai discrepancia sobre o tempo que hai que empezou a cambiar (días ou anos), pero debemos ter en conta que nos días previos á enquisa o tempo estivo cambiante.

Parece que a causa principal é a contaminación, aínda que abundan tamén as crenzas pouco científicas,

coma que “o tempo está tolo” ou que é un castigo de Deus.

A case todos lles preocupa o cambio do clima aínda que pensan que non poden facer nada a nivel individual e o 50% considera que deben ser as administracións as que se encarguen. E, en canto ás súas consecuencias, hai temor ás extincións de seres vivos.

ALERTA: CONTAMINACIÓN

Consideran que a contaminación provocada pola industria é un grave problema. Hai moita igualdade en canto ós sectores naturais máis afectados (bosques, ríos, atmosfera e praderías), ó igual que nas posibles consecuencias, temendo a maioría polas dificultades para a vida o empeoramento da atmosfera.

A maioría das persoas enquisadas

recoñece que contamina máis do normal pero hai discrepancias sobre a posible solución.

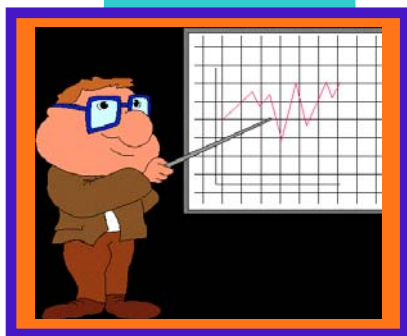
Aparecen tamén dous datos moi preocupantes: 3 de cada 4 persoas non fan división selectiva de lixo, e case a metade queima plásticos e materiais altamente contaminantes.

ABUSO DE ENERXÍA

A maioría cre que se gasta máis enerxía da necesaria a nivel mundial; e a nivel persoal crese que non se derrocha, aínda que unha de cada tres enquisados non fai nada por aforrala.

As mellores alternativas para a enerxía térmica por combustión son sen dúbida a solar e a eólica. Estas dúas enerxías tamén son consideradas as máis limpas.

Xeralizando, podemos dicir que hai menos de vinte aparellos eléctricos por casa, menos de trinta bombillas, e menos de dez aparellos eléctricos en continuo funcionamento. O costume de deixar os electrodomésticos en espera está moi difundido, pola contra normalmente apáganse as bombillas.

Reflexionamos sobre a enquisa

Hai unha baixa difusión dos electrodomésticos de baixo consumo (clase A), e unha alta difusión da calefacción e aire acondicionado, pero a maioría dos enquisados recoñece poñelo a unha temperatura ecolóxica (é dicir, inferior a 21 °C).

OURO LÍQUIDO: AUGA

Descubrimos outro dato importante, case a metade das persoas enquisadas se baña (gastando moita auga). Existe unha concienciación media de cerrar a auga cando non se necesita. Hai unanimidade no gasto de auga mundial: estase a gastar máis auga da necesaria.

Máis da metade usa transporte público eventualmente, pero case a metade non ten costume de desprazarse andando. O uso do coche é moi habitual.

Hai unhas 10-20 billas por casa, pero unha alta concienciación de necesidade de aforro hídrico. 7 de cada 10 persoas afirman non sufrir escaseza de auga nunca, un dato tranquilizador. “Entre todos podemos cambiar isto, aínda que sexa difícil” – segundo o 80%

“O verdadeiro progreso social non consiste en aumentar as necesidades se non en reducilas voluntariamente; pero para esos temos que ser humildes”.
M. Gandhi

REFLEXIÓNS SOBRE ESTA ENQUIZA

O clima está cambiando
Causa : contaminación
Alta preocupación por elo
Solución en mans da política

Hai contaminación
Culpabilidade : fábricas
Contamínase máis do normal
Baixa recollida selectiva de lixo e contaminación alta da atmosfera (queima de plásticos)

Estase a gastar moita enerxía
Moi boa impresión sobre a enerxía solar e boa sobre a eólica

Difusión da costume de deixar electrodomésticos en espera
Baixa difusión de electrodomésticos de baixo consumo
Moita calefacción e aire acondicionado, aínda que a unha temperatura baixa
Uso alto do coche, desprazándose pouco a pé e en transporte público
Costume de bañarse e non de ducharse
Concienciación de cerrar a auga cando non se necesita
Pouca escaseza de auga, pero conciencia de aforrar

Pódense solucionar

ANO POLAR INTERNACIONAL 2007-2008

En marzo deste ano iniciouse o Ano Polar Internacional como una iniciativa conxunta de dúas organizacións: o ISCU (Consello Internacional de Unións Científicas) e da WMO (Organización Meteorolóxica Mundial). Realizaranse numerosas investigacións científicas nas

zonas polares, coordinadas por universidades e organizacións de numerosos países.

Os alumnos de Ciencias Mediambientais queremos explicarvos a importancia de dita celebración e os logros que se pretenden conquistar.

Aurora boreal

¿POR QUÉ UN ANO?

Porque permitirá realizar observacións en ambas rexións polares durante todas as estacións

¿POR QUÉ POLAR? Porque é nas rexións polares onde se producen os cambios climáticos e ecolóxicos con maior rapidez que no resto do planeta. ademais é aquí onde se atopa información importante sobre o comportamento do sistema terrestre en épocas pasadas.

“Que bonito sería un mundo no que todos nos sentiríamos culpables”

¿POR QUÉ INTERNACIONAL? Porque o reto científico é maior que a capacidade que poida ter unha nación para afrontalo. compartiranse beneficios e estableceranse relacións entre países e organizacións.

¿POR QUÉ 2007-2008? Porque este ano celébranse os aniversarios: 125 anos dende o primeiro A.P.I. en 1882-83; 75 anos dende o segundo A.P.I. en 1932-33 e 50 anos dende o Ano Xeofísico 1957-58.

Apophis

Apophis é o nome dun asteroide que parece podería cruzarse no camiño da terra nos próximos anos. Aínda que os primeiros estudos que se realizaron desde un observatorio de Arizona apuntaban unha probabilidade de impacto bastante alta, agora mesmo os estudos máis recentes acerca deste asteroide reflicten unha remota posibilidade de que este poida impactar contra a Terra. Aínda que agora mesmo a probabilidade de impacto é de 1 entre 45000 a NASA xa ten un plano ideado e posto en marcha para desviar o asteroide no caso de que o impacto fose producirse. Foi observado por primeira vez nun observatorio de Arizona (E.E.U.U.) aínda que nesa ocasión só poido ser observado durante dúas noites, logo deste curto período de tempo observándoo,, en xullo de 2004 pérdese a pista do Apophis durante un tempo ata que en decembro do mesmo ano volve a ser observado dende un observatorio de Australia. Daquela os estudos xa avanzan un pouco máis e constátans as primeiras probabilidades de impacto contra a Terra,,. En 2013 o asteroide volverase a encontrar nunha boa posición para realizar novas observacións. De todos modos, en caso de que o Apophis se dirixise cara á terra, a NASA xa ten un plan para destruílo, que consiste en que unha sonda se dirixa cara a el. cunha A sonda divídese en dúas partes, un mísil que impactará contra o Apophis e outra parte da sonda que medirá o cráter aberto polo mísil e o desprazamento que este lle provocou ao Apophis. Aínda que pareza mentira, este asteroide móvese a unha velocidade orbital bastante elevada, superior a 30km/segundo. A súa temperatura superficial media é de arredor de 290 graos Kelvin, uns 17°C. En canto ao seu tamaño, o Apophis mide aproximadamente 300 metros. O impacto deste contra a terra sería a causa dunha auténtica apocalipse xa que o impacto equivalería ó de 40000 bombas atómicas. Isto provocaría cambios no clima e tería efectos devastadores en tódas as formas de vida que agora existen.

OS ANIMAIS MÁIS VELOCES DO MUNDO

Os **PEIXES VELA** (*Istiophorus* spp.) son dúas especies de marlines que habitan no Golfo de México e o Océano Pacífico. En distancias curtas, o peixe vela de cor azul metalizado é, probablemente, o peixe máis rápido do mar. Pode alcanzar ata 109 km/h grazas ao seu corpo hidrodinámico e musculoso. Ten unha cola ríxida en forma de media lúa, idónea para a velocidade; e a súa alta aleta dorsal, ou "vela", corta a auga como un coitelo. O fuciño estréitase ata terminar nunha punta moi afiada. Aliméntase de peixes e calamares, e solta os seus ovos en alta mar. Cos seus tres metros de envergadura e os seus cen quilos de peso é, ademais, un dos animais máis elegantes do océano. O peixe vela é o máis veloz dos peixes mariños ao alcanzar unha velocidade de 30 metros por segundo, o que supón uns 109 quilómetros por hora. Ou sexa que podería atravesar ao longo unha piscina olímpica en menos de dous segundos (unha piscina olímpica mide 50 metros). Esta velocidade lógraa grazas a un pedúnculo caudal moi poderoso, ademais pénsase que a prolongación da súa mandíbula superior é unha axuda para fender as augas ao favorecer a súa hidrodinámica.

O **GUEPARDO** ten fama de ser o animal terrestre máis rápido, pero é moi difícil determinar con toda seguridade a súa velocidade máxima. Tal dificultade débese principalmente á característica (que o guepardo comparte con outros felinos) de ser un corredor moi veloz. A presa é capturada logo dunha breve e rápida carreira, e se aquela elude a captúra, o guepardo cesa de perseguila. O can, en cambio, é un corredor de fondo e non cesa ata abater á súa presa. Coñécense dúas marcas de guepardos que alcanzaron os 114 km. por hora. Nunha ocasión, un exemplar cubriu 640 metros en 20 segundos (medidos con cronómetro).

FALCÓN PEREGRINO

Imaxinemos que un amigo ornitólogo estivese nunha das escarpadas montañas dunha serra do centro de España, e de súpeto algo lle chama a atención, un bando de pegas. Impresionado por tan rara observación queda mirándoa, escoita un forte zumbido e ve, no máis alto do ceo un mísil vivente. Un grallo alerta ás pegas, pero unha está condenada., cando un mísil se achega a máis de 350 Km/h non se pode ter un minuto de distracción, unha explosión, unhas plumas e todo acabou. Foi o príncipe das rapaces quen a alcanzou. A súa figura é esvelta e maciza, co dorso gris nas aves adultas e pardo nas novas. É difícil confundilo se temos en conta o seu tamaño, porén se poderían confundir co falcón de Eleonor, pero sería cunha observación mala e só nas illas Baleares. O seu hábitat predilecto é a paraxe con cortaduras fluviais e acantilados onde constrúe o seu niño. Existen na Península uns 5000 exemplares.

OS NOMES DOS ELEMENTOS QUÍMICOS

Tódolos elementos químicos coñecidos están ordenados no Sistema Periódico. Sábese que o elemento máis antigo coñecido é o **ouro**, que xa se utilizaba hai 7.000 ou 8.000 anos. O último elemento preparado foi o 115 chamado **ununpentio** en 2004.

A medida que os elementos químicos se foron descubrindo, houbo que darlles un nome e así podemos encontrar:

- Nomes prequímicos: os daqueles elementos coñecidos dende a antigüidade como o carbono, o xofre e o ouro.
- Nomes derivados de corpos celestes: o Helio (nome do Sol en grego), Mercurio (nome do planeta)...
- Nomes derivados de minerais dos que proceden: o flúor (do latín fluor lapis "pedra fluída")...
- Nomes originados pola exaltación de motivos patrióticos ou xeográficos: americio (derivado de América), galio (derivado de Galia, Francia en latín)...
- Nomes que lembran persoeiros da ciencia química: einstenio (Einstein), mendelevio (Mendeleiev)...

A ciencia apenas serve máis que para darnos unha idea da nosa ignorancia" Lamennais

Período	Grupo																	18
1	1																	2
1	1																	2
2	1	2											13	14	15	16	17	18
3	1	2											13	14	15	16	17	18
4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Período	Grupo											18
6	1											2
6	1											2
7	1											2

Notas:
 Metales
 Metaloides
 Non metais
 Gases nobres

(1) Base en peso atómico carbono de 12,4) indica el máis estable o el de isotopo máis coñecido.

A continuación relatamos a historia dos nomes dalgúns elementos:

WOLFRAMIO (W)

Este elemento foi illado por primeira vez do mineral chamado wolframita polos españois Fausto e Juan José de Eluyar, que lle deron ese nome. Por outra parte os suecos, que eran os maiores expertos en metalurxia da época, déronlle por nome **tungsteno**, que provén do sueco *tung* “pesado” e *sten* “pedra”. Aínda hoxe entre os metalúrgicos continúa usándose o termo tungsteno.

VANADIO (V)

Aínda que foi descuberto por outro español chamado Andrés Manuel del Río, en 1801, foi o químico sueco Sefström, quen lle puxo o nome. Vanadio deriva de Vanadis, deusa nórdica da beleza, xa que este metal produce disolucións de hermosas cores.

POLONIO (Po)

En 1898 Pierre e Marie Curie investigaban a radiactividade nun mineral que contiña Uranio. Deste mineral conseguiron aislar un novo elemento, tamén radiactivo, ó que lle chamaron Polonio en honra ó país de orixe de Marie Curie: Polonia.

HELIO (He)

Este elemento foi descuberto no espectro solar polo astrónomo inglés Sir Norman Lockyer, en 1868. Acordaron chamarlle Helio, derivado do nome do Sol en grego, *Helios*.

Non foi ata 1895 cando foi illado na Terra por Sir William Ramsay, dun mineral chamado cleveita.

RADÓN (Rn)

Tamén foi descuberto polos Curie. Ten a súa orixe na descomposición radiactiva do radio, polo que o seu nome deriva de radio.

É un gas que se xera no interior da crosta terrestre e libérase na atmosfera a través das fisuras nela. Se existe un centro habitado na súa trayectoria ascendente, as xentes que viven alí estarán expostas de forma continuada a este gas, cos seus correspondentes riscos.

FERMIO (Fm)

Este elemento foi descuberto e preparado en 1952. Seaborg, premio nobel de Química en 1951, quixo inmortalizar ó físico italiano Enrico Fermi que dirixiu nos Estados Unidos, entre 1942 e 1946 o *Proxecto Manhattan*, plan secreto dos americanos que tiña como principal obxectivo a obtención da bomba nuclear antes de que o fixesen os nazis. Fermi foi premio nobel de Física en 1938.

Yolanda Pardo, Patricia López, Raquel Álvarez, Andrea Rodríguez, Laura Rodríguez, Tamara Álvarez, Cristina Díaz, Gladis Fernández e Daniel López de 3ºB.
Susana Capón e Marta López de 4º A.

DEPORTES

Diego Armando Maradona

naceu en Bos Aires , Arxentina , naceu o 30 de outubro de 1960 e un ex-futbolista arxentino apodado "El Diez","Pelusa,El pibe de oro,el diego, dios barrilete cosmico". É considerado como un dos mellores xogadores da historia deste deporte, sendo elixido o Mellor xogador do século.

O longo da súa vida, Maradona conseguiu importantes logros deportivos tanto coa selección Arxentina como con algúns dos clubs nos que xogó. Coa selección conseguiu a Copa Mundial de 1986, o subcampeonato na Copa Mundial de 1990 e o Mundial xuvenil de 1979. Os seus logros máis importantes a nivel de clubs conseguíunos xogando para o Nápoles, donde gañou unha Copa de UEFA, pero a súa carreira viuse moitas veces empañada pola adicción ás drogas, que lle afectou considerablemente, a través das suspensións impostas por diversas federacións futbolísticas, como na súa saúde, xa que en dúas oportunidades debeu ser internado en terapia intensiva debido a afeccións cardíacas agravadas polo uso de cocaína. Ademais, viuse involucrado en varios feitos xudiciais de diversa índole, entre os que se atopan o arresto en abril de 1991 por posesión de cocaína e a condeza, en 1999, a dous anos de prisión e suspenso por agredir a varios fotógrafos cun rifle de aire comprimido en 1994.

O corazón de calquera aficionado o fútbol acelérase cada vez que poñía o pé no terreo de xogo. Para moitos (e non só na súa Arxentina natal donde dieguito é considerado como un deus), Maradona foi o mellor xogador da historia. Naceu nun barrio humilde de Buenos Aires. Este excepcional meteuse no bolsillo a toda unha nación. Grazas os seus increíbles regateos e os seus inimitables lanzamentos de falta, os seus sorprendentes zigzags a trabes das liñas defensivas contrarias e, sobre todo, a súa absoluta mentalidade de gañador. Un futbolista de outra galaxia que un bon día decidiu comberterse na mismísima extensión do brazo de deus. Foi nos cuartos de final do campeonato do mundo de 1986 contra Inglaterra, no que Maradona marcou o 1-0 «ca mau de deus e ca cabeza de Maradona» como el mismo contou máis tarde. «A mau de deus» comberteuse no gol ideal máis famoso da historia do fútbol e case fixo alvidar a lenda xogada do 2-0 dende el fixo todo na final do torneo contra Alemaña, Maradona resarciuse coa súa actuación en España 1982- donde foi expulsado tras perder os nerbios no partido contra Brasil- e regalou a Arxentina o seu segundo título mundial a do 1990 foi a súa última gran aparición coa camiseta ambiceleste. Tras eliminar a Italia Maradona e os seus sucumbiron ante os alemáns na final do mundial de 1994 dieguito guarda un péximo recordo xa que deu positivo por efedrina tras o partido Arxentina-Nixeria (2-1)

- Equipos: arxentinos junior, boca juniors, f.c. barcelona, napoles, sevilla, newell's de boys.
- Internacional: 91 veces.
- Goles con arxentina: 34
- Mundiales: 1982, 1986, 1990, 1994.
- Partidos na competición do mundo: 21.
- Goles en competición do mundo: 8.

Media 1,66 metros de altura, marcou 358, debutou no 1976 no club arxentino boca juniors, retirouse no ano 1997 no mesmo equipo no que debutou

Zinedine Yazid Zidane

naceu en Marsella, Francia el 23 de xuño de 1972.

Dende moi pequeno sintiu afección polo deporte. No estadio de Marsella enamorouse do que considera un xogador maravilloso, Enzo Francescoli, que daquela xogaba no Olympique .

Con 14 anos deixou a súa familia e se marchou a Cannes para adicarse ó fútbol.

Debutou na Primeira División en 1989, nun partido contra o Nantes da man de Luis Fernández

. Unha vez deixou o Cannes, fichou por o Girondins de Burdeos, o equipo que lle deu a sona, cunha gran actuación na Copa da UEFA no ano 1996.

Antes, conseguira a clasificación para a Eurocopa de Inglaterra. Alí aprendeu que un gran campionato débese preparar exhaustivamente para estar en forma nos momentos importantes. Zidane empezou a xogar coa nacionalidade francesa e debutou no 94, marcando dous goles á República Checa.

Lembra especialmente o 3-0 que o Girondins lle endosou a Milán en Burdeos nos octavos de final na Copa da UEFA da que foron subcampións.. Co Girondins disputou 34 encontros de Liga e marcou seis goles na última temporada.

1998 É o ano da súa consagración. A magnífica actuación no Mundial de Francia, sobre todo na final fronte a

Brasil, na que marcou 2 dos 3 goles que marcou Francia, o que lle valeu o título Mundial, e axudou a conseguir o Balón de Ouro como o mellor futbolista do ano. Finalmente logrou gañar a Eurocopa 2000 con Francia. Deslumbrou polo seu xogo e pola súa intelixencia sobre o campo e chegou a ser considerado o mellor xugador do mundo.

Compárano con Platini, pero el cre que só ten en común a posición .

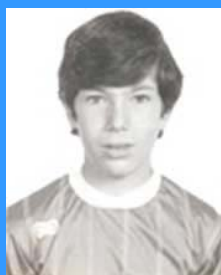
Zinedine é rápido, potente físicamente cunha excepcional cualidade técnica e visión de xogo. Pese a actuar no centro do campo é un extraordinario goleador.

Conseguírao, entusiasmara co seu xogo, conquistara títulos como o de Scudetto a Supercopa de Europa, e a Copa Intercontinental coa Juve pero faltáballe a tan preciada Copa de Europa.

No verán de 2001, Zidane ficha por o Real Madrid, un equipo plagado de estrelas co que conseguiría por fin a Copa de Europa. Era a temporada do Centenario do club, elixido aquel ano mellor equipo do século XX pola FIFA, e o seu traspaso sería o máis caro da historia do fútbol: 13.000 millóns das antigas pesetas.

Podemos consideralo como uns dos mejores xogadores do mundo que sempre estará no noso corazón pola maxia que tiña nas súas botas ó tocar o balón e ó facer un xogo bonito.

Porque todos os afeccionados recordarémolo coma un mestre do fútbol aínda que no tempo actual estea retirado, pero sempre nos quedará o mundial de 2006 para recordar; aínda que non gañase a desafortunada final foi o último partido dun cabaleiro do fútbol .

ENTREVISTA A ANDRÉS ÁI VARF7 TOIRÁN

No CPI Ramón Piñeiro, temos un compañeiro en 1º da E.S.O., ao que lle gusta desde que era moi pequeniño a pesca. Xa logrou gañar varios premios malia súa corta idade.

Agora coñecerémolo un pouco máis:

- ✚ **A QUE ANOS EMPEZACHES A PESCAR?**
Empecei moi novo, aos dous e medio.
- ✚ **POR QUE TE ANIMACHES A EMPEZAR NESTE MUNDO DA PESCA?**
Porque miña nai vendía cousas de pesca (ten una tenda bazar en Pobra)
- ✚ **CANTO TEMPO LLE ADICAS?**
Soía adicarlle cinco horas á semana .
- ✚ **EN QUE RÍO PESCAS HABITUALMENTE?**
No río Neira
- ✚ **CAL É A TÚA PESCA PREFERIDA? QUE OUTRAS ESPECIES PESCAS?**
Gústame moito pescar troita .Tamén peixes, carpas, panchos...
- ✚ **QUE CHE GUSTA MÁIS, A PLUMA OU A CUCHARILLA?**
Gústame pescar á cucharilla.
- ✚ **CANTO MEDÍA A TROITA MÁIS GRANDE QUE COLLICHES? E CANTO PESABA?**
Medía trinta e dous centímetros. Medio quilo
- ✚ **CANTO MIDE UNHA CAÑA DE CUCHARILLA?**
A miña mide un metro vinte pero hainas de máis.
- ✚ **COMO É O TEU EQUIPO DE PESCA?**
Cincuenta canas, todas de culleriña, carrete e fio
- ✚ **HAI ALGÚN PESCADOR MAIS NA TÚA CLASE?**
Tres ou catro: Carlos, Kike, Freire e Adrián.

“Empecei a pescar aos dous anos e medio”.

UN PASEO POLO MUPEGA...

Tivemos o inmenso pracer de facerlle unha entrevista a Maka Arca Camba, Asesora do MUPEGA (Museo Pedagóxico Galego) en Santiago. Así coñeceremos en profundidade as posibilidades de aprender e disfrutar que nos ofrece este museo.

-Cal foi a causa da fundación do MUPEGA?

O Mupega creouse coa finalidade de recuperar a memoria educativa do país a través dos testemuños materiais e inmateriais. Con esta iniciativa retómase o proxecto histórico, datado en 1926, da creación dun centro museístico de cobertura territorial galega, especiespecializado en materia educativa

-Que tipo de actividades se realizan nas visitas ó MUPEGA?

Aparte das explicacións de cada espazo museístico, celébranse actividades de carácter monográfico, por exemplo: durante os meses de abril e maio organizouse unha actividade: “Venres literarios no Mupega”, consistente nun ciclo de conferencias de diversos escritores galegos, dirixidas a alumnos e alumnas de diferentes centros educativos de Galicia, coa finalidade de achegar a literatura aos nosos escolares. Ao final de cada charla establécese un diálogo entre os escolares e o escritores.

No ano 2005, co gallo do cuarto centenario da publicación de “El Quijote”, levouse a cabo unha actividade que tiña como obxectivo a animación á lectura por parte dos escolares da nosa comunidade.

Ademais disto, estamos agardando que a Consellería de Educación, da cal dependemos, habilite na parte posterior do edificio un patio de recreo para que os rapaces e rapazas que visiten o museo poidan participar nuha actividade referida aos xogos tradicionais (billarda, bolos, buxaina, a comba. O peletre ou mariola...) Deste xeito recuperaríanse moitos dos xogos tradicionais que hoxe están esquecidos, sobre todo nas áreas urbanas.

-En que ano se fundou o museo?

Fundouse no ano 2000 e abriu as portas ao público no mes de outubro do ano 2004.

Cales son os obxectivos desta fundación?

A recuperación, conservación, estudio e mostra daqueles bens patrimoniais de interese para a historia da educación e a memoria colectiva.

-Cal é a parte do MUPEGA que máis gusta ós visitantes?

Sen dúbida, dous son os espazos que máis lles gustan aos visitantes: as aulas históricas (a escola de ferrado, a aula da Restauración, a aula da República e a aula franquista) e o espazo dedicado aos xoguetes antigos, moitos deles artesanais.

- Que finalidade ten o MUPEGA?

A finalidade do Museo Pedagóxico de Galicia é a recuperación, conservación, estudio e mostra daqueles bens patrimoniais de interese para a historia da educación e a memoria colectiva.

-En que aspectos mellorou o MUPEGA a educación en Galicia?

Contribuiu a complementar a actividade escolar ordinaria dos centros educativos dando a coñecer aos alumnos/as os elementos que foron configurando a historia da educación e da infancia de Galicia ao longo dos tempos. Ademais a visita ao Museo permítelles aos alumnos detectar os contrastes que se van producindo no ensino no decurso dos anos en consonancia cos cambios políticos. Pensemos, p.ex., na réplica da aula correspondente ao período republicano e a aula do franquismo.

-Cal é a última exposición estreada no museo?

As últimas exposicións do Mupega foron dúas: a titulada "Máis de cen anos de prensa escolar en Galicia", cuxo comisario foi o profesor Vicente Peña Saavedra, ex-coordinador científico do museo, e "Ronsel de ilusións", que intenta reflectir como era a infancia no período da posguerra española. Os comisarios desta última exposición foron o propio Vicente Peña e máis eu. Estas mostras foron inauguradas no pasado mes de decembro.

-Cal foi a exposición máis visitada de toda a historia do museo?

Sen dúbida, as que acabo de citar, a da prensa escolar e a da infancia.

-Que proxectos ten no futuro este museo?

Seguir coas actividades literarias creando tamén talleres de escritura, recuperación de xogos tradicionais, diferentes exposicións (p.ex. algunha exposición fotográfica, de escolares ou de nenos galegos de tempos pasados.)

"Ronsel de ilusións intenta reflectir como era a infancia no período da posguerra española".

-Cal é a última exposición estreada no museo?

As últimas exposicións do Mupega foron dúas: a titulada “Máis de cen anos de prensa escolar en Galicia”, cuxo comisario foi o profesor Vicente Peña Saavedra, ex-coordinador científico do museo, e “Ronsel de ilusións”, que intenta reflectir como era a infancia no período da posguerra española. Os comisarios desta última exposición foron o propio Vicente Peña e máis eu. Estas mostras foron inauguradas no pasado mes de decembro.

-Cal foi a exposición máis visitada de toda a historia do museo?

Sen dúbida, as que acabo de citar, a da prensa escolar e a da infancia.

-Que proxectos ten no futuro este museo?

Seguir coas actividades literarias creando tamén talleres de escritura, recuperación de xogos tradicionais, diferentes exposicións (p.ex. algunha exposición fotográfica, de escolares ou de nenos galegos de tempos pasados.)

-Como se financia este museo?

Este Museo como depende da Consellería de Educación, ten un presuposto exíguo pois este organismo ten outras prioridades (por exemplo: o equipamento dos centros escolares). Isto conleva grandes dificultades para o desenvolvemento de actividades organizadas polo Mupega.

-Quen sodes os que traballades aquí e como tedes repartidas as tarefas?

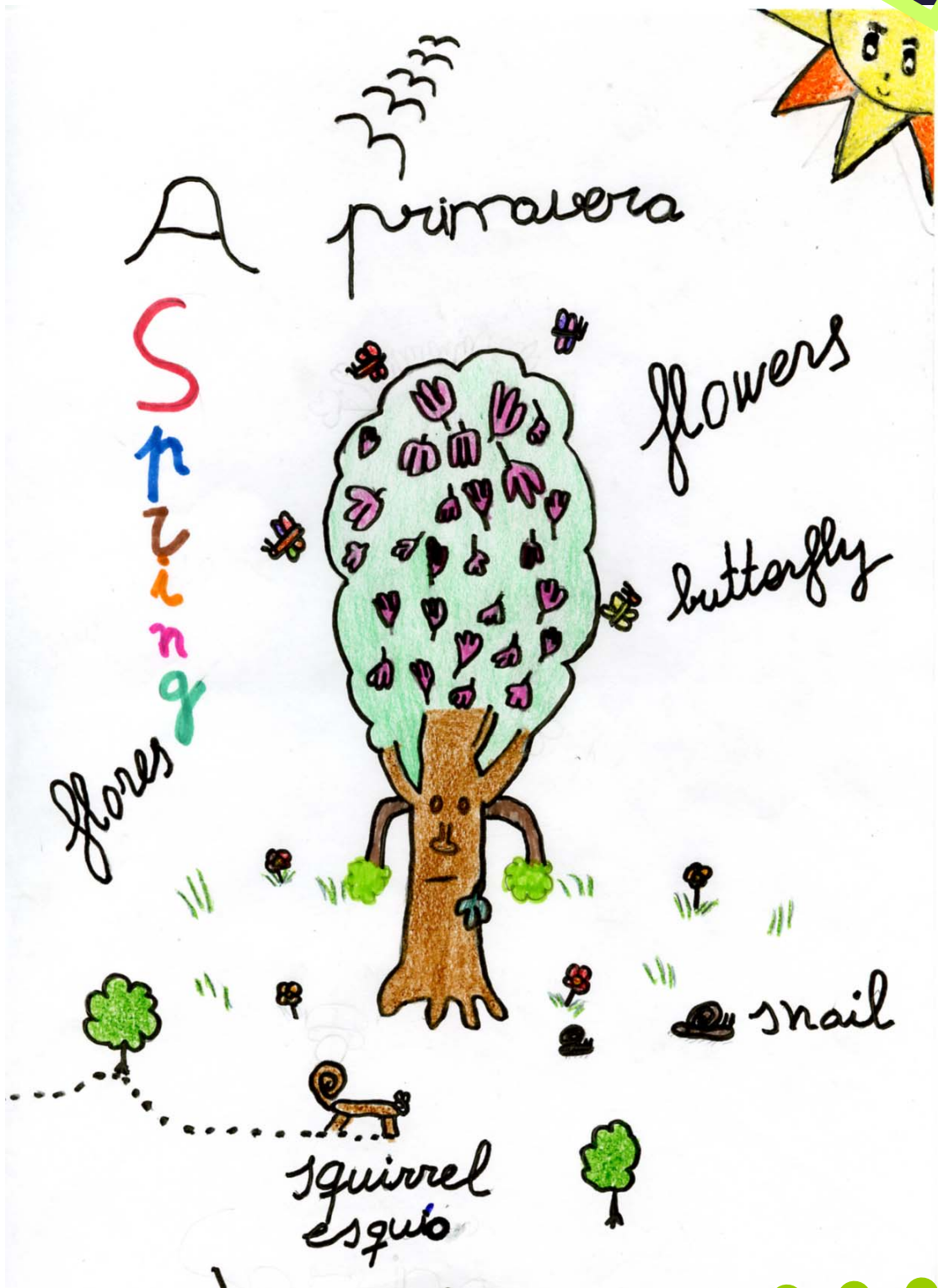
O Museo conta co seguinte persoal: O Coordinador Científico, que vén sendo o director e catro Asesores técnicos: un encargado da catalogación dos fondos museísticos e de todo o referido aos devanditos fondos (préstamos de material, doazóns...); outro encargado da parte informática; un terceiro, da parte audiovisual e a cuarta asesora (que son precisamente eu) encargada da organización das actividades culturais e dinamizadoras do Museo. Ademais traballan connosco unha bibliotecaria e nove bolseiros.

DEBUXOS

ANIMAIS DE COMPANHIA

Erase unha vella moi vella
a quen chamaban señora María.
A pobre vivía soa, moi soa,
sempre triste aburrída.

Unha mañá subiu ao monte
e, con éxito, ao longo do día,
foi apanhando nua caixa
varios animais de compañía

Cando volvía á súa casa
atopouse cunha señora,
quen curiosa lle preguntou:
- ¿Que leva nesa caixiña?

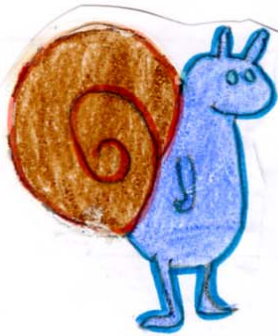

- un luminoso **VAGALUME**
 un calmoso **CARACOL**
 unha mouroa **VACA LOURA**
 e un fero **CAMALEÓN**

A veciña estroñada
 de tan rara compañía
 correu a dicirlle a un garda
 que levava a señora Maria

- Un luminoso **CARALUME**
 un calmoso **VAGACOL**
 unha mouroa **CAMALOURA**
 e un fero **VACALEÓN**

O garda pensou, abraiado:
 isto semella conspiración.
 E correu a decírllo ao alcalde,
 que presidía unha procesión.

O alcalde, decontado

suspendeu a procesión

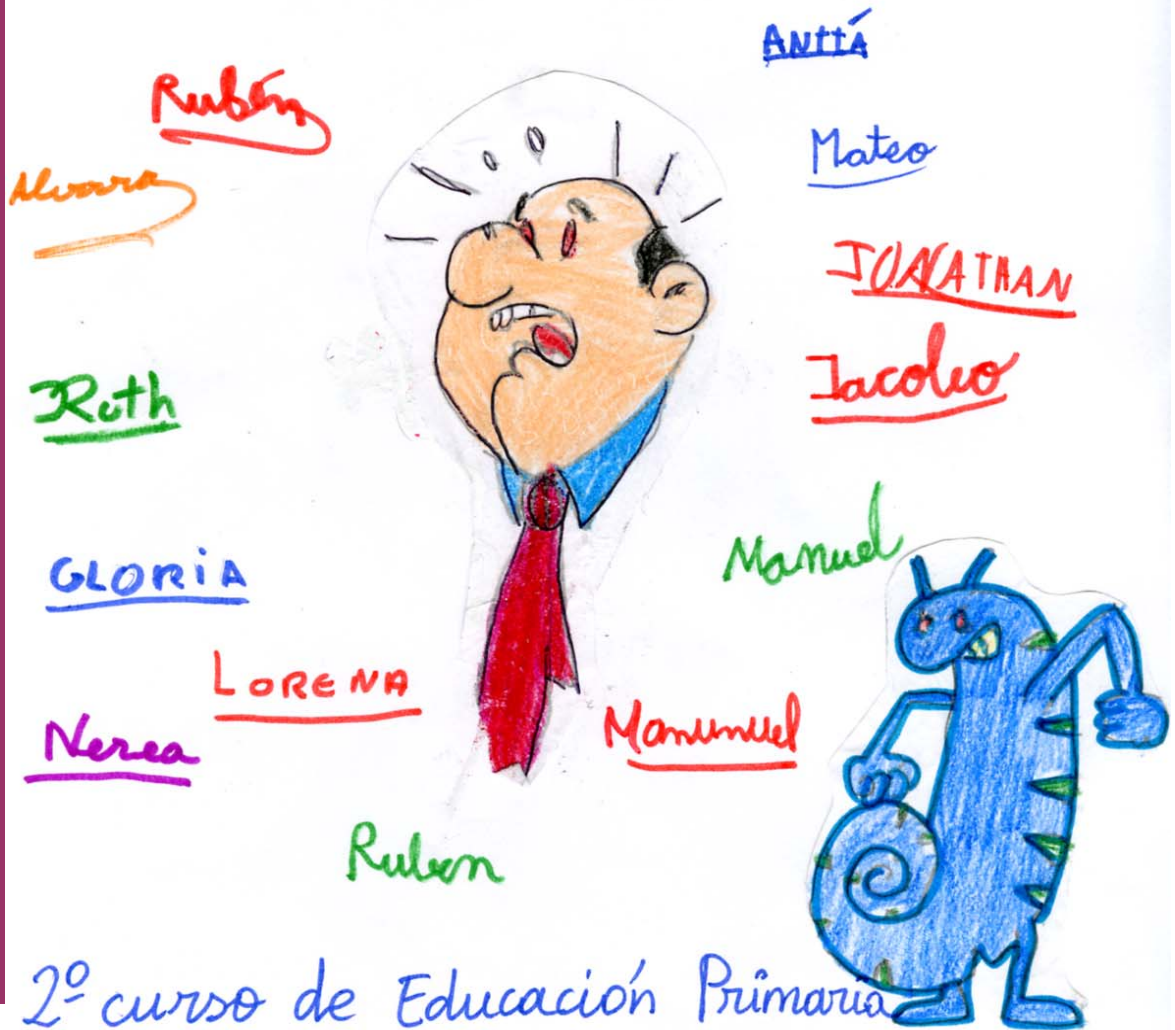
e advertiulle a todo o mundo

= ¡Atacan seres doutra nación!

- Un luminoso **CAMA LUME**
 un calmoso **VACACOL**
 unha moura **CARALOURA**
 e un fero **VAGALEÓN**

Fixo prender a señora María
 e a caixa mandou abrir
 ¿QUE FOI O QUE SAIU DA CAIXA
 QUE A TODOS FIXO SORRIR?

Meu emblema e mais eu:

meu emblema é especial, porque fala. Um dia esca
mha vez mais rara e eu non sabia o que era.

E diciame:

María, María, mira decía. Abaixo, son eu, teu emblema
?eno, quem fala?

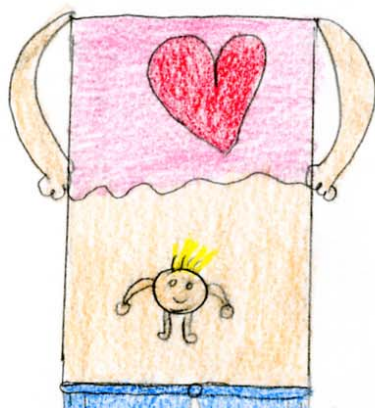
con teu emblema, levo nove anos contigo e aínda
les que falo.

Pois non, non sabia que falabas. E que me queres?

Quero que me prestes máis atención. Gustaríame que
togases conmigo. Poderías facerme córegas de vez en
2.

É maravilloso ter un emblema especial!

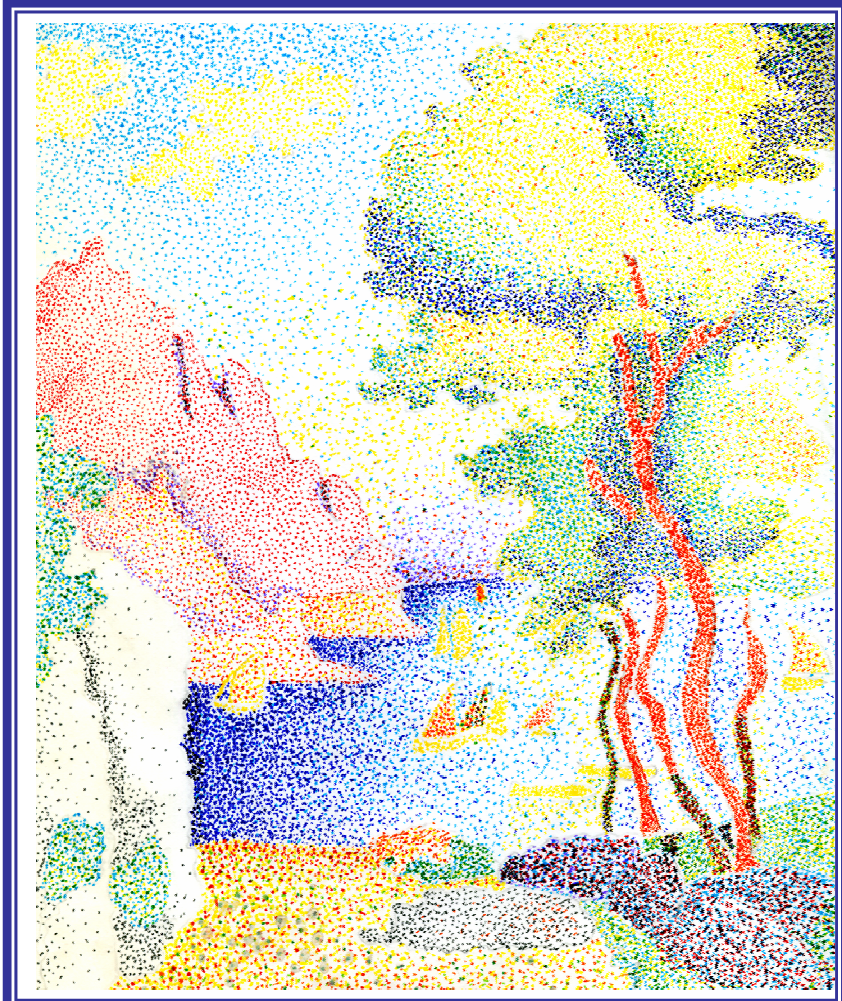
María López Pérez 3º de p

LÍÑA

Daniel Ayán López
1 ESO B

PUNTILLISMO

Roberto Rodríguez Fernández
3 ESO

A CATEDRAL DE LUGO

A catedral, de orixe románico e valiosos elementos barrocos, é unha xoia arquitectónica da cidade. Comezouse a construír o templo no ano 1129 e a finais do século XVIII realizouse a fachada principal. Ten planta de cruz latina con tres naves. O fermoso coro renacentista, o retablo de Cornelius de Holanda e un orixinal tímpano na Porta Norte, son detalles significativos do templo. É impresionante a capela da Virxe dos Ollos Grandes, obra do arquitecto Fernando de Casas e Novoa, que construíu a fachada do Obradoiro, en Santiago. Fronte á Catedral atópase o Palacio Episcopal, do século XVIII. Ambos edificios conforman a praza de Santa María, unha das máis hermosas da cidade.

SAN FROILÁN

O patrón de Lugo é San Froilan, un santo que destacou pola súa extrema austeridade.

Naceu no ano 833. Ós 18 anos seguiu a vida de ermitán, e máis tarde, por vontade dos seus superiores, fixo vida apostólica, percorreu toda Galicia e chegou ata as montañas de Curueño. Alí uniuse ó sacerdote "aragolés" Atilano, buscando recolleto nunha cova de Valdorria, que se chamou "A GRUTA DE SAN FROILÁN". Fundou varios mosteiros, foi consagrado bispo na Catedral de León polo rei Alfonso III. O seus restos repousan naquela Catedral xunto os dese famoso rei, nunha impresionante SEPULTURA.

TALLER DE INSTRUMENTOS DOS ALUMNOS DE 2ºESO

Os alumnos de 2º da ESO, seguindo unha actividade da asignatura de Música, estiveron traballando para construír eles mesmos un instrumento, que podería estar baseado nun xa coñecido, ou ben inventado por eles. Estes son algúns dos instrumentos:

RASQUETE E RASCA-RASCA

T
A
M
B
O
R
E
S

PANDEIRO

A CAIXA DE
PANDORA

XILÓFONO DE CUNCHAS

XILÓFONO-LÁPIZ

CORNETA

BAIXO

PANDEIRETA

TAMBOR

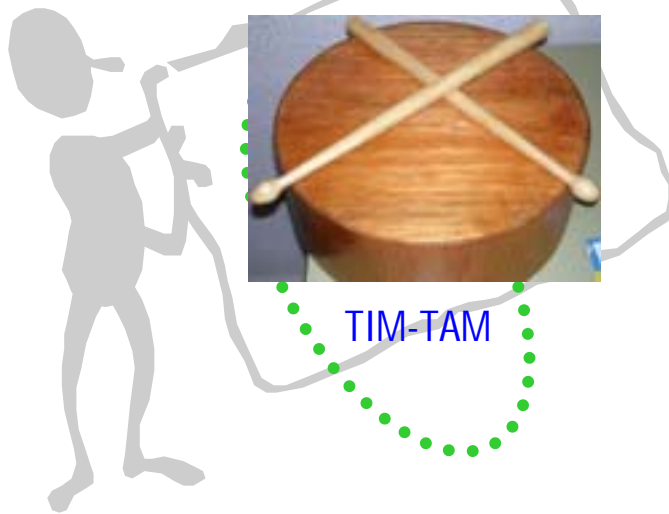
TIM-TAM

GUITARRA

ARPA

PROPOSTAS PARA SER UN POUCO MÁIS FELIZ

- Un amigo é alguén que o sabe todo da túa persoa e malia iso, te quere.
- Nunca consideres o estudio como unha obriga, senón como unha oportunidade para afondar no apasionante mundo do saber.
- Hai dúas cousas infinitas: o Universo e a estupidez humana.(E do Universo non estou seguro).
- Ningunha cousa imposta pola violencia será duradeira. A violencia leva implícita en sí mesma debilidade.
- Cada un de nós está na terra para descubrir o seu propio camiño, e nunca seremos felices se seguimos o de outra persoa.
- Se non actúas como pensas, rematarás pensando como actúas.
- A felicidade non é un punto de chegada, senón unha forma de camiñar.
- Quen teme a morte nunca fará nada propio dun home vivo.
- A nosa vida malgastase a causa de detalles. Simplifique, simplifique.
- Ao cambio non é só unha parte esencial da vida, é a vida.
- Para que vivimos se non para facernos a vida máis levadeira uns aos outros?

AFORRANDO ATA A ÚLTIMA PINGA

Anque vivimos no chamado "planeta azul", só o 1% está a nosa disposición do uso cotiá, polo tanto debemos concienciarnos de que a auga é un ben escaso que hai que coidar.

CÓMO AFORRAR SEN SAIR DA CASA?

-Na cociña:

- Pechas a chave de paso cando non usa a auga?
- Tes instalado nos grifos dispositivos económicos?
- Reparas os grifos que gotean?
- Desconxelas os alimentos na neveira ou no microondas en vez de facelo debaixo do grifo?

-No baño:

- Pechas a ducha cando te estás a enxabonar, lavando os dentes ou durante o afeitado?

-No xardín:

- Empregas o rego por goteo?
- Agrupas as prantas segundo o seu consumo de auga?

-No garaxe:

- Lavas o coche cun cubo e unha esponxa en lugar de facelo coa mangureira?

-Todas estas pequenas cousas axudaranos a aforrar auga e que, o que chamamos o noso "planeta azul", non deixe de chamárselle así.

REMEDIOS CASEIROS

Sobre os pés....

Temos que coidar os pés, ós que moitas veces non prestamos suficiente atención. Como?

Ingredientes:

1 Dente de allo

Follas de hedra

Unha gasa

Preparación:

Machacamos o allo, mesturámolo coa hedra esmagada e colocámolo nunha gasa. Despois aplicámolo.

E para seguir, coidemos a nosa garganta...

Faremos un cocemento de figos para os problemas de garganta, anxinas e farinxite.

Ingredientes:

(Na zona afectada...)

Unha ducia de figos

Zume de limón

Mel

Preparación:

Cocemos uns figos nunha pota.

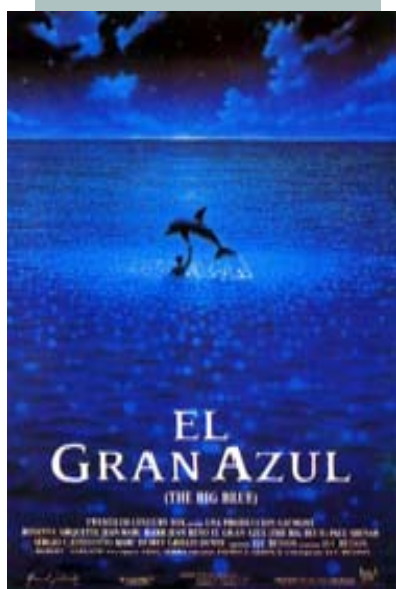
Colámolo e engadímoslle un pouco de mel e de zume de limón.

Tomámolo templado para que o limón non perda as propiedades.

CINÉMATHÈQUE

EL GRAN AZUL (LE GRAND BLEU)

Director: Luc Besson
Música: Jean Michel Jarre

Esta película ten bastantes matices como para que lle guste a grupos diferentes de persoas. Principalmente, destacar a banda sonora, relaxante, delicada, e atractiva, que te mergulla literalmente no mar, sentíndote moi a gusto cando a escoitas. O desenvolvemento do filme varía entre o dramático e o cómico, con personaxes tan fóra do común como Jacques (realmente un chega a pensar que non é humano) incluso tan inocente, ou tan humanos como Enzo, pasionais e intensos, por non falar de Johanna, que representa o amor total e absoluto ó ir por todo o mundo en pos de Jacques.

Le grand bleu é unha película estraña, difícil de comprender, hai quen a considera unicamente para mergulladores pero eu creo que hai moitas mais cousas que a mera inmersión; é, quizais, un pouco o reflexo da búsqueda da felicidade que todos emprendemos e das diferentes formas de conseguila; tamén fai que nos deamos conta de

que hai que disfrutar das cousas da vida mentras se teñen, porque non sabemos canto tempo nos durarán. Esta película trata sobre un deporte moi recoñecido na nosa época que consiste en reter voluntariamente a respiración, percorrer longas distancias baixo a auga e mergullarse cun único respiro nas profundidades do mar, que se coñece como apnea ou mergullo libre, deporte que combina unha forte preparación física e técnicas de relaxación e concentración mental. Aínda que existen distintas modalidades, en termos xerais o atleta debe valerse só dunha máscara e, algúns casos, dúas aletas, para mergullarse na maior distancia posible e de regresar á superficie.

A capacidade pulmonar, a concentración e o control das pulsacións son esenciais na práctica desta disciplina que se remonta apenas a finais da década dos corenta, a pesar que a inmersión a puro pulmón foi o inicio da actividade subacuática de miles de anos antes

YAMASAKI

Director:
Ariel Zeitoun
Música:
DJ Spank
Joey Starr

Sete xoves franceses desafían todos os perigos que hai na gran cidade. O que lles gusta é o risco e as emocións fortes. Trepár por muros se co único apoio das mans é a diversión que os une. Todos os nenos os admiran e esperan chegar a converterse en verdadeiros Yamakasi. Ata que un día, un neno, fillo da veciña dun deles, que está enfermo do corazón intenta imitalos e sofre un ataque. O cativo é ingresado á espera dun trasplante, pero custa moitos cartos e a nai non o ten. Os Yamakasi senten a culpabilidade dos seus actos e deciden facer algo para axudalo. Ante o director do hospital prometen pagar o trasplante se o comité o acepta pero non é así e a nai do neno ten que conseguir a suma do diñeiro ela soa. Cansados da inxustiza do hospital deciden formar grupos entre eles e atracar as casas de todos os

membros do comité: 7 casas para 7 Yamakasi.

Chea de acción e intriga, esta historia interesante e amena fará as delicias de todo aquel a quen lle guste este xénero .

Gracias a esta película produciuse un novo deporte urbano chamado "PARKOUR" unha nova modalidade que consiste en escalar muros e edificios sen usar ningún utensilio, a única ferramenta de traballo son as mans e os pés; realizan espectaculares escaladas, espectaculares saltos de ata 30 metros. Gracias a esta película teñen o modelo a seguir. Este deporte, de orixe francesa, chegou hai varios anos a España; onde máis se practica é en Barcelona e Madrid.

LOS CHICOS DEL CORO

En 1949, Clément Mathieu, profesor de música no paro, empeza a traballar como vixilante nun internado de reeducación de menores. Especialmente represivo, o sistema de educación do director Rachin apenas logra manter a autoridade sobre os alumnos difíciles. O mesmo Mathieu sente unha íntima rebeldía ante os métodos de Rachin e unha mestura de desconcerto e compaixón polos mozos. No seus esforzos por achegarse a eles, descobre que a música atrae poderosamente o interese dos alumnos e entrégase á tarefa de familiarizalos coa maxia do canto, que vai transformar as sus vidas para sempre.

Director:
Christophe Barratier

ADIÓS, MUCHACHOS "AU REVOIR, LES ENFANTS"

Esta película de Louis Malle, foi rodada no ano 1987. Nela o director recrea un período difícil da súa vida .

O protagonista Julien é un neno xudeu de 13 anos que medrou sen familia. Este rapaz refúxiase nunha escola relixiosa durante a ocupación alemana de Francia, na Segunda Guerra Mundial, para fuxir dos nazzis. Neste escondite pasa un certo tempo, non moi longo, no que fai un amigo moi íntimo chamado Jean.

Pero ó cabo de varios días o cocifeiro da escola dá un chivatazo aos alemáns para, deste xeito, conseguir cartos delatando ó rapaz xudeu. Julien é descuberto e ten que esconderse. Pero ó final é descuberto e é enviado a un campo de concentración.

Director:
Louis Malle

OPINIÓN PERSOAL:

Se tivera que calificar esta película daríalle un 8 de puntuación xa que recrea moi ben o mundo da Segunda Guerra Mundial: a fame que sufría a poboación, a miseria, a xenofobia e a persecución... Ademais a película ten moito enganche e intriga, e fai sufrir a todo tipo de espectador coa vida de Julien. Pero para o meu gusto a esta película fáltalle un final que nos explicara o que lle acontece a Julien cando entra nos campos de concentración e desta maneira recrearnos o mundo deses infernos.

Pero a pesar disto, este filme é un claro exemplo de drama , que gusta a todo tipo de público. Quizá desee mencionar las tendencias comerciales o económicas, así como realizar predicciones para sus clientes.

Viaxe á neve

Por segundo ano consecutivo os alumnos do colexio tiveron a oportunidade de viaxar a Andorra coa intención de aprender a esquiar e gozar dunha bonita e relaxante paisaxe. Os dezaoto valentes alumnos dirixidos por dous incautos profesores, Javier e Carlos, partiron o sábado 24 de Marzo preto da medianoite rumbo a Andorra, con moitas ganas de esquiar, moitas de pasalo ben e moi poucas de durmir. Compartímos a viaxe con alumnos do IES de Palas de Rei, os cales viñan acompañados dun vello coñecido do noso centro: o profe de Educación Física do pasado ano, Oscar. Os nosos alumnos, liderados polos máis maiores (cando menos en idade) comezaron, xa no autobús, a achegarse pronto e de forma amigable (algúns moi pronto e de forma moi amigablemente...) os rapaces e rapazas de Palas de Rei; a viaxe traxorreu de forma tranquila ata Andorra, deixando ver e anticipando o que ía ser unha boa “sintonía” entre os alumnos de ambos centros durante toda a semana.

O Domingo a media mañá chegamos a Andorra la Vella, donde empregamos o resto do día para recoller o material, distribuir as habitacións no hotel, o Font del Marge, e recibir-las derradeiras instrucións para organizar a semana.

O luns iniciamos unha frenética semana marcada polas gastrites de uns, as relacións temporais de carácter amistoso-amoroso de outros/as e a aprendizaxe, diversión e disfrute ó 100% do esquí por parte de todos.

As xornadas ían transcurrido cunha rutina similar cada día que consistía en erguerse en torno ás oito da mañá para almorzar e partir cara á estación de Ordino-Arcalix, onde ás dez en punto tiñamos clase; as clases duraban dúas horas tras as cales dispoñiamos de tempo libre para esquiar ata a hora de xantar; a unha e media disfrutabamos dunha “saborosa e abundante comida” (inda que nisto tiñamos algunha pequena discrepancia) para posteriormente esquiar dúas horas e media máis, ata as catro e media, hora na que iniciabamos o regreso ó hotel. Tras chegar e cambiarnos, paseabamos pola cidade ata a hora da cea en torno ás nove da noite.

A partir dese momento, iniciábase no hotel un tempo de case tanta intensidade como o das pistas de esquí, que consistía, en ir de habitación en habitación buscando entreterse, por exemplo, cunha charla interesante con alguén, ou facendo unha sobre cea de lambetadas varias, ou

Deste xeito foron transcurrido os cinco días de esquí dos que desfrutamos; para darlle un pouco máis de emoción a viaxe, a partir do martes algúns alumnos comezaron a ter problemas estomacais que desembocaron na gastrite que nos faría compañía toda a semana dándonos a interesante posibilidade de coñecer e visitar en varias ocasións, os servicios sanitarios de Andorra.

O xoves pola tarde visitamos o Balneario de Caldea co obxectivo de relaxarnos e disfrutar: trátase dun complexo termolúdico no que as excitadas hormonas dos adolescentes de moitas excursións como a nosa , xunto cos seus berros desmedidos fixeron que cumpríramos moito máis co obxectivo de disfrutar ca co de relaxarnos. O venres ó acabar a xornada de esquí, devolvemos o material, recolleemos no hotel as bolsas e maletas, e dirixímonos rumbo a Galicia, cara onde viaxamos de novo durante toda a noite ata chegar a Póboa arredor das oito da mañá.

Chegamos moi cansados pero satisfeitos dunha semana na que descubrimos o esquí, disfrutamos moito e aprendemos moitas cousas importantes, das que non veñen nos libros.

Os aventureiros foron: Iván, Martín, Alejandro, Enrique, Mani, Adrián, Cristian, Lucía, Virginia, Iago, María, Rebeca, Pablo, Oliver, Nico, Iago, Alba e Isabel.

LETRAS GALEGAS

MARÍA MARIÑO

Naceu en Noia(1907),onde recibiu uns poucos anos de escola e traballou como costureira. Viviu en diferentes lugares ata o seu asentamento no Courel.

A mediados dos anos cincuenta, María Mariño comezou a escribir poemas, primeiro en castelán e logo en galego. As súas obras máis importantes son: Palabras no tempo(editado en 1963) e Verbas que comezan (publicado en 1967). María Mariño entrou en contacto con moitos escritores galegos, como Uxío Novoneira e Antón Avilés de Taramancos

Casou en Boiro en 1939 con Roberto Posse Carballido e despois pasa un brever período de tempo vivindo en Euskadi onde ten un fillo que morre con mes e medio de vida.Trasládase ao Courel por consello médico debido á depresión que sofre.

No Courel botará os restantes anos da súa vida . En 1967 falece en Lugo por mor dunha Leucemia que padece. Os seus restos mortais acougan no cemiterio de Seoane do Courel.

Foi unha das escritoras galegas máis importantes do século XX. Por iso se lle dedica este ano o día das Letras Galegas.

Receitas

A gastronomía francesa é moi prezada tanto por estranxeiros como polos propios franceses. Posúe unha tradición plurisecular de refinamento e excelencia. Francia é valorada polo seu bo comer e sempre encontrarás un bo restaurante; se tes algunha prása para xantar, sempre atoparás un posto ambulante nas rúas. Recomendovos dous pratos e unha sobremesa . Espero que vos guste:

Bouillabaisse

- Moluscos cocidos, 3 tipos distintos
- Porros grandes, a parte branca, picada finamente
- Tomates grandes, maduros, sen sementes, picados
- Manteiga
- Nébeda
- Tomiño

Retire o caparazón das 2/3 partes dos moluscos. Na pota quente o aceite a lume medio/alto. Simultaneamente, na tixola quente a manteiga, a lume medio/baixo. Engada, na pota, o allo, o tomate e o porro. Baixa o lume lento da tixola, e engada os anacos do peixe ata que estea cocido, dándolle a volta na metade da cocción . Retire do lume a pota e coloque o peixe,. Engada o caldo, o pemento a pementa e as herbas. Cando ferva, baixe o lume e deixe cocer a 5 min., despois bote a carne dos crustáceos. Espere que ferva novamente, sempre a lume lento, e agregue o viño e os moluscos. Deixe cocer outros 5 min. e engada os moluscos restantes, continúe a cocción 3 min. máis. salgue a gusto e sirva as porcións con perexil picado e azafrán.

Este plato é típico de Marsella da zona mediterránea

Concassé de tomates

- Pelar os tomates, escaldalos, cortalos en metades, quitarlle as sementes e cortalos moi finos. Poñer nunha cazola cebola picada, allos coa pel e golpeados, aceite de oliva, pementa, o tomate e un ramallete de herbas. Cocer entre 15 e 25 min. Para conservalo, quitar os allos e as herbas e bótase nun frasco cun pouco de aceite de oliva por encima, esperar que enfríe para tapalos e gardalos na neveira. Pódese presentar tamén en frío. Como é un plato rústico, podemos presentalo na cocotte

- Tomates
- Cebola- Allos
- Aceite de oliva
- Pementa
- 1 ramallete de herbas

Tarta de limón

Primeiro prepararemos a pasta. Mesturar os ingredientes e facer unha bola .Deixar a pasta na neveira alomenos unha hora. Extender a pasta coas mans nun molde para tratar de engraxalo. Poñer a pasta no forno a 200° durante 15mn. E agora a gornición: Traballar co batedor dos ovos e o azucre, as mondas de limón ralladas e o zume de medio limón. Engadir a manteiga derretida e morna e o zume. Verquer a mestura na tarteira e cocer durante 30mn.

- 140 g de fariña
- 14 g de manteiga derretida
- 190 g de azúcre
- 150 g de manteiga
- 140 g de améndoas en pó
- 3 ovos
- 2 limóns

Rosca de castañas

Ingredientes:

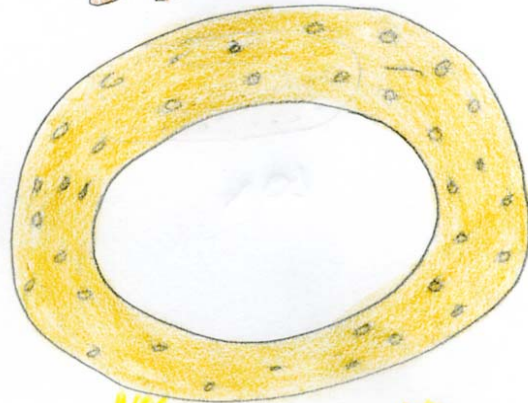
- 1 Kilo de castañas.
- 3/4 de Kilo de azucre.
- 2 onzas chocolate amargo
- 2 xemas de ovos.
- 1 1/2 vasos de auga.

Xeito de facelo:

Móndase as castañas e cócese en auga.
Escórrense, quitaselles a pel e pasanse pola peneira

Num cazo faise un xarape co auga e o azucre.
Cando estea forte, retírase un vaso e cocense nel as castañas e con esta masa formase unha rosca. No centro pónselle a salsa feita co chocolate desfeito, mestur co vaso de xarape que retiráramos e as dúas xemas.

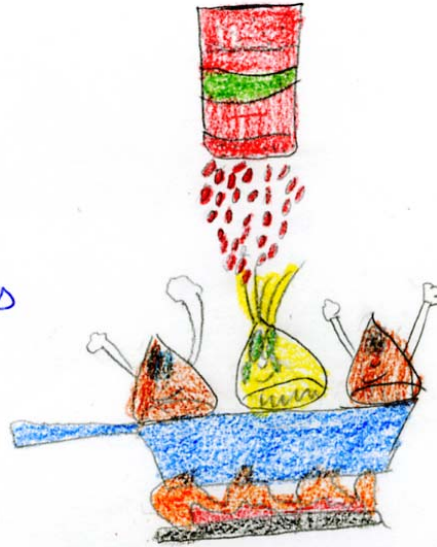
Acérase ó lume e deixase que empece a ferver, revolviendo temp ao mesmo lado. Seguese remouendo, aínda despois de so alo do lume ata que enfúe un pouco.

Sofrito de castañas

Ingredientes

- Un quilogrammo de castañas
- natucas
- cebola
- auga
- pimentón
- sal

Preparación

Cocense as castañas e a continuación as pelamos.

Poñemos unha pata con auga, cando rompa a ferver, engadimos as natucas picadas. Deixamos cocer uns minutitos e engadimos as castañas.

Facemos un sofrito coa cebola picada.

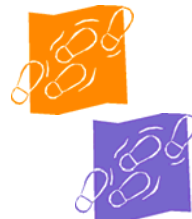
Poñemos sal ao gusto.

PASA TEMPOS

SUDOKU

O obxectivo é encher o cadro de 9 x 9 (dividido en nove caixas de 3 x 3) de tal forma que cada fila, columna e caixa conteña os números do 1 ao 9 sen repetirse.

		2	4		7	6		
	9						8	
	4		8		2		9	
	3	4		8		5	7	
7								1
	1	5		6		4	2	
	7		6		9		3	
	5						4	
		9	5		4	7		

PLANTA ÁRBORES

Cada número do taboleiro móstrache o número de árbores adxacentes, tamén diagonalmente.

Ningunha árbore pode estar horizontal, vertical ou diagonalmente adxacente a outra árbore e ningunha árbore pode colocarse nas casas dos números.

¿Podes atopar onde plantamos as árbores? Como pista colocamos a primeira árbore ♣.

		1			2			1	
1									
				2		2		3	
	3						2		
	2					2		2	
2		1		1			1		2
				2		1		2	
	3						2		
	1	♣				2			1

SOPA DE LETRAS

Agora busca as respostas a estas preguntas na sopa de letras:

- 1- Que forma ten a cruz da planta da catedral ?
- 2- Cantas naves ten ?
- 3- En que outra catedral participou o arquitecto Fernando Casas e Novoa?
- 4- En que século se comezou a construír o templo ?
- 5- Como son os ollos de Vires, que ten nesta catedral unha capela?
- 6- De que estilo é a orixe da catedral ?
- 7- De onde é o artista que fixo o retablo ?
- 8- Que construción hai fronte á catedral ?
- 9- A que santa está dedicada a praza constituída pola catedral e o o palacio episcopal?
- 10- De que estilo é o coro ?

D O C E R A S E S R A T
 N A M A L E D A M A R U
 A D O C A T I L O E N Ñ
 A I A R T R E S S N C O
 R M S O I G O A T U B F
 Q N U C N L A S E O R P
 U H G S A N T I A G O E
 I I E N L C E L R I M R
 P H O L A N D A O U A E
 E A A B C A R R I P N N
 L I C A I R A M C A I N
 A S E A A R M O R C E
 G G R A N D E S R D A S
 O E R N I I N T E E B E
 R E N A C E N T I S T A
 R E S P A L A C I O M A

As nosas árbores
 Our trees

Emparella
 Match

- Piñeiro
- Lariño
- Mazaira
- Cerdeira
- Pereira

* Kevin e Alex
 6° primaria

- Cherry tree
- Pear tree
- Bay tree
- Pine
- Apple tree

CHISTES

Na proba dos 50 metros de estilo libre en natación de Para-Olímpicos destacan tres nadadores; o inglés sen brazos, el grego sen pernas, e o español sen brazos nin pernas.

Dan a saída e o español afonda. Pasa un minuto e deciden sacalo e medio afogado di:

Que foda!, un ano enteiro entrenando a nadar coas orellas, e hoxe póñenme gorro!

Estaba Fidel Castro na xungla e topa con Tarzán. Entón Fidel pregúntalle "Ti sabes falar?". Tarzán non lle contesta e Fidel porfía en comunicarse: "Eu Castro", e Tarzán responde: "Eu non me deixo".

-Doutor, doutor, teño un testículo de ferro e outro de madeira.

- E vostede ten fillos?

- Si, Robocop e Pinocho.

Como se di en Xaponés...

Novo hospital xaponés: Aki Temato.

Director dea clínica: Dr. Kienkarajo Tekura.

Emerxencias: Dr. Takurado Yamimito.

Dermatoloxía: Dr. Tukuero Taduro.

Endoscopia: Dr. Temeto Tubito.

Gastroenteroloxía: Dr. Tesobo Tupanza.

Inmunoloxía: Dr. Loawanta Toíto.

Laboratorio: Dra. Temira Tukaka.

Medicina Preventiva: Dra. Tamumal Kelosepas.

Neumoloxía: Dra. Tutose Mufuete

Neuroloxía: Dr. Saturo Tukoko.

Obstetricia: Dra. Tepalpa Podentro.

Odontoloxía: Dr. Tekito Lakarie.

Oftalmoloxía: Dr. Temiro Lozojo.

Otorrino laringólogo: Dr. Yosi Tesako Mokito.

Patoloxía: Dr. Revisao Enchikito.

Pediatría: Dr. Tekuro Lakria.

Proctoloxía: Dr. Temiro Kulete.

Psiquiatría: Dr. Tarayado Tukoko.

Radioloxía: Dr. Tomemo LaFoto

Traumatoloxía: Dr. Tarreklo Tuwueso.

Uroloxía: Dr. Tupipi Tamalo.

Como o xuíz prometeu ser tolerante neste Nadal pregúntalle a un acusado:

-Home, de que se lle acusa?

-De facer as miñas compras navideñas con anticipación.

-Home, pero iso non é un delito.

Con canta anticipación as mercou vostede?

-Antes que abrisen a tenda.

No colexio Ramón Piñeiro da Pobra de San Xiao unha profesora pregúntalle a un alumno na aula: A ver Xanciño, o verbo da oración "Eu busco noivo", que tempo é? Tempo perdido, profesora.

ADIVIÑAS

Nunca camiña pola terra,
nin voa, nin sabe nadar,
pero aínda así sempre corre,
sobe e baixa sen parar.

(a araña)

Teño tinta, teño plumas
e brazos teño ademais,
pero non podo escribir,
porque non aprendín xamais.

(o calamar)

Cen amigos teño,
todos unha taboa,
se non os toco, eles non
me falan.

(o piano)

Son animal que viaxo:
de mañá a catro pés,
a mediodía con dous
pola tarde con tres.

(o home)

Adiviña quen son:
o ir parece que veño,
e o vir, marchome.

(o cangrexo)

Rochas por aquí,
neve por alá,
o capote branco
non se quitará...
Moi alto nos Andes.
Sabes quen será?
Termina con agua
e empeza con A.

(o Aconcagua)

Branco por dentro, verde por fóra..se
queres que cho diga, espera.

(a pera)

Nun monte moi espeso, canta un
galo sen pescozo.
Qué é?

(a campá)

Son bela, son moi forte
Que os anxos tocan en sen ti;
as miñas cordas acompañaron
os salmos do rey David.

(a arpa)

Bonita planta,
cunha flor
que xira e xira
buscando o sol.

(o xirasol)

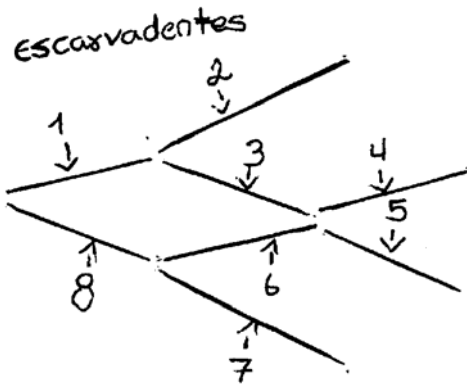
Voa sen ás,
silba sen a boca,
pecha sen as mans,
e non se lle toca.

(o vento)

Ten dentes
e non come,
ten barbas
e non é un home.

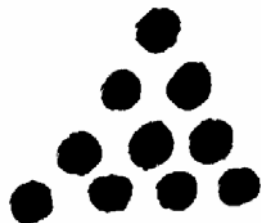
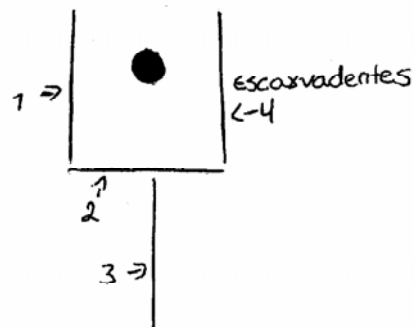
(A mazaroca)

XOGOS DE PENSAR...

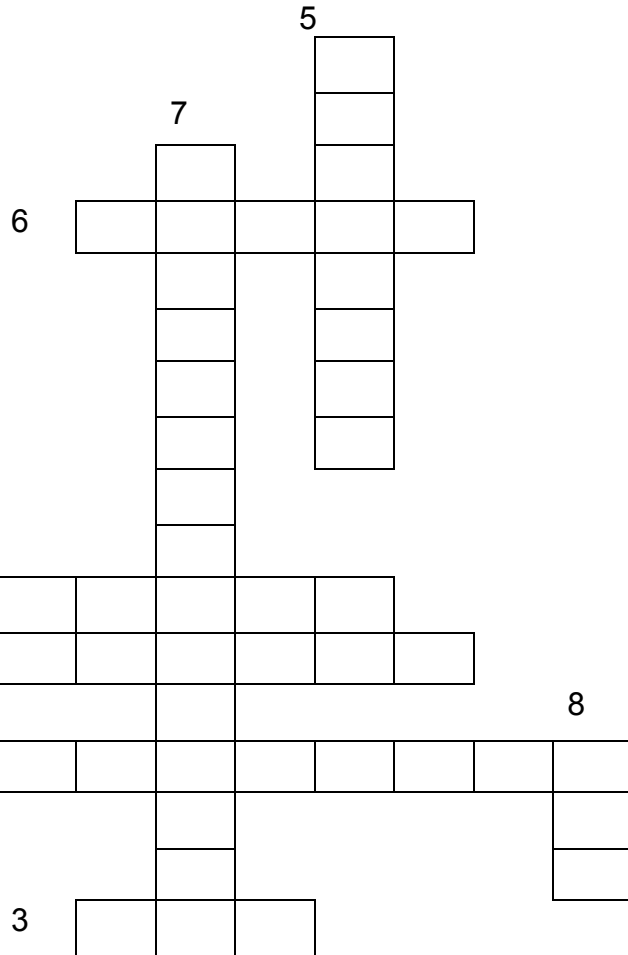

Temos oito escarvantes que fan que o peixe mire para a esquerda. Deberá mover dous escarvantes para que o peixe mire para o outro lado. Como se fai?

Temos catro escarvantes e unha bola de papel dentro da figura. Ten que mover dous escarvantes e que quede a mesma figura pero coa bola de papel fora dela. Sorte!

Temos unha pila de bolitas de papel que comeza desde catro e vai descendendo ata unha, segundo o debuxo. Ten que mover tres das bolitas para que quede a mesma figura pero ó revés. Por que non probas?!

AUTODEFINIDO

1- Nunha tortilla de patacas... Qué ingrediente che falta? Patacas, sal, ovos e...

2- Para plantar un Carballo... Qué fai falta? Sacho, burato, auga e...

3- ¿Cal é a quinta nota da escala musical?

4- Cal é a capital de Suíza?

5- Cantas fichas ten o xadrez?

6- Cal é o rally máis difícil do mundo?

7- Cal é o animal máis veloz do mundo?

8- Parte do noso corpo que forma o esqueleto

SOPA DE LETRAS EN INGLÉS

Atopa como se dín en inglés estas palabras:

Serra, culler, coitelo, garfo, tixola e prato.

S	S	T	T	J	L	J	A	X	J
N	F	R	I	Y	I	N	G	U	G
A	R	K	N	I	F	E	C	S	Y
P	I	A	O	M	A	R	D	T	R
G	Y	B	O	X	A	U	F	I	R
N	Y	C	P	W	Y	N	H	E	S
I	N	D	S	V	K	P	D	T	T
Y	J	E	U	T	O	L	I	A	U
R	D	U	S	D	O	G	M	L	V
F	O	P	G	H	I	E	A	P	X

Os números que usamos (1,2,3,4, etc) son os chamados “números arábigos” para distinguilos dos “números romanos” (I,II,III,IV, etc).

Os árabes os popularizaron, pero a súa orixe remóntase aos comerciantes fenicios que os usaban para contar e levar a súa contabilidade comercial.

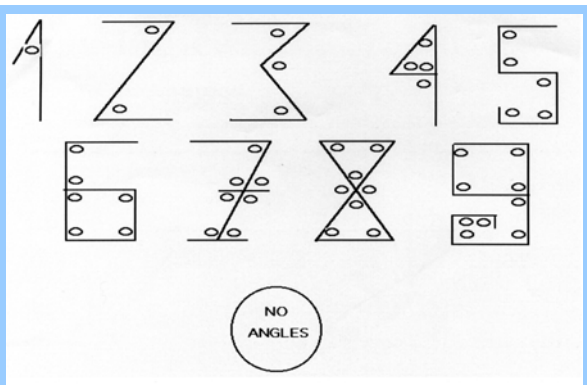
Pensaches algunha vez por que 1 significa “un”, e 2 significa “dous”?

Cal é a lóxica que hai tras os números arábigos e fenicios?

Trátase de ángulos

A lóxica está no número de ángulos. Se escribimos o número na súa forma primitiva, rapidamente se verá.

O número 1 ten un ángulo
O número 2 ten dous ángulos
O número 3 ten tres ángulos, ...
E o 0 non ten ángulos

As preguntas teñen resposta nesta sopa de letras. ATÓPALAS?

T	F	P	M	O	S	T	E	I	R	O	S
R	R	U	I	G	R	A	N	T	E	S	E
A	O	R	G	R	A	N	D	E	S	L	D
N	I	V	E	L	P	O	T	S	U	O	A
S	L	X	A	N	O	M	O	H	S	B	R
P	P	P	B	N	S	N	R	E	A	E	A
D	O	O	R	E	T	S	U	A	N	I	G
E	A	N	D	R	O	D	E	E	L	T	O
Z	Ñ	C	N	A	L	L	O	A	H	A	L
A	A	A	I	B	I	S	P	O	C	F	A
O	O	M	M	L	C	S	E	L	E	R	D
I	C	I	A	P	A	D	R	O	I	O	O
T	O	B	S	N	L	B	A	A	L	I	S
O	L	E	O	N	N	C	T	O	S	L	S
D	I	C	R	V	I	L	A	L	B	A	D
O	C	A	L	F	O	N	S	O	S	N	R

Departamento de Orientación

Departamento de Matemáticas

- 1.- Que fundou San Froilán?
- 2.- Por vontade dos seus superiores, que tipo de vida tivo que facer?
- 3.- Como son os ollos da Virxe, coa que comparte protagonismo na catedral de Lugo?
- 4.- Que cargo eclesiástico chegou a posuír?
- 5.- De onde era oriúndo Atilano?
- 6.- Como era San Froilán?
- 7.- En que catedral repousan os restos do santo?
- 8.- A que idade comezou a súa vida de ermitán?
- 9.- Que rei o consagrou bispo?
- 10.- Que santo é o patrón de Lugo?

L	H	M	O	N	T	E	V	I	D	E	O	G	O
O	I	O	D	D	U	E	S	P	A	Ñ	A	X	S
N	F	S	X	V	N	B	M	A	D	R	I	D	L
D	V	C	B	Z	E	G	U	A	W	A	T	T	O
R	F	U	Z	O	Z	H	F	C	T	K	U	U	N
E	S	C	J	P	A	R	I	S	A	Ñ	I	O	G
S	U	C	R	E	G	S	H	S	F	R	Ç	H	F
U	G	S	H	R	O	M	A	Q	S	W	E	A	G
W	A	S	H	I	N	T	O	N	V	Ç	Ñ	S	G
A	I	O	E	S	A	N	J	O	S	E	J	S	F
L	A	P	A	Z	O	G	R	U	B	M	I	D	E
A	W	C	T	N	B	R	A	S	I	L	I	A	K

ATOPA
10 CAPITALIS
DO MUNDO

Alejandro Urrea Camacho

PARA QUE RÍAS UN CHISCO.....

Mani Fernández Méndez

SOLUCIONARIO PASATEMPOS

SUDOKU

1	8	2	4	9	7	6	5	3
5	9	7	3	1	6	2	8	4
3	4	6	8	5	2	1	9	7
6	3	4	2	8	1	5	7	9
7	2	8	9	4	5	3	6	1
9	1	5	7	6	3	4	2	8
4	7	1	6	2	9	8	3	5
2	5	3	1	7	8	9	4	6
8	6	9	5	3	4	7	1	2

PRANTAR ÁRBORES

	♣	1		2	♣		1	
1			♣					♣
		♣	2		2	♣	3	
♣	3			♣		2		♣
		♣				♣		
♣	2			♣	2		2	♣
2		1	1			1		2
♣		♣	2		1		♣	2
	3			♣		2		
	1			2	♣		♣	1

SOPA DE LETRAS

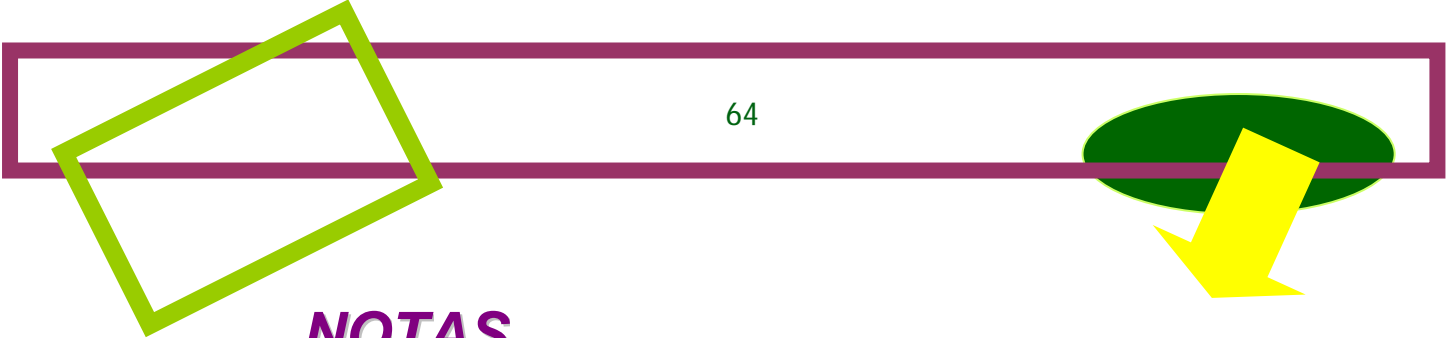
Latina. Tres. Santiago. Doce.
Grandes. Románico. Holanda. Palacio.
María. Renacentista.

AUTODEFINIDO

- 1.- aceite
- 2- carballo
- 3-sol
- 4-Berna
- 5- dezaseis
- 6-Dacar
- 7-Falcón peregrino
- 8-óso

SOPA DE LETRAS

Mosteiro. Apostólica. Grandes. Bispo.
Aragón. Austero. Froilán

NOTAS

A large rectangular area for notes, bounded by a thick orange border. The interior of this area is filled with a fine grid of orange lines, creating a grid pattern for writing.